

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyúltér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, május 13.

Mai számunk főbb közleményei:

Döntés előtt.

A város közgyűlése.

Postás-sztrájk Párisban.

A gyermekkórház kezelése.

A király elutazása.

Kifogások „A millenáris hódolás” ellen.

Kölcsön a más házara.

Elriasztás az orvosi pályától.

Harden előadása Bécsben.

Pártolás hiányában ...

Eivetemült nők.

Ha a hadnagy regényt ír ...

Milán király szerelmel.

Az aradi építőmesterek Balcsó Antal ellen.

A miniszterbuktató bank.

A nagy ut előtt.

Arad, május 12

Ilyenkor, a tanév vége felé, midőn tanintézetünk rajzanak, midőn az ország középiskolái az érett növendékek ezreit bocsájtják szerte a világba, hogy keressék megélhetésük útjait, a melyeken majd megszerezhetik a mindennapi kenyeret, ilyenkor mindig megint aktuális lesz a pályatörés kérdése, az a keserves problema, hol és hogyan lehet legkönnyebben és legbőségebb mértékben a megélhetés föltételeit biztosítani. Szegény fiatalság! Kérdőleg és kérőleg néz körül, keresve a tanácsot, hogy merre induljon és sehonnan bátorítást, biztatást nem kap. Mert szegény az ország is; tultermelés van itt mindenben, fölös számmal a munkáskéz és a tanult fej; hogy pénzt kapjunk, eladjuk a buzánkat és az exportált ke-

nyér után megy az ember is. A költő mondja, hogy a magyar számára e hazán kívül nincsen hely; fájdalom — már itt sincs hely. Ha a fiatal ember a jogi pályát akarja választani, riasztólag hangzik feléje, hogy több az ügyvéd a kelletténél és a törvénykezésnél a végzett aspiránsok egész serege várja a nyilást; ugyanígy vagyunk a technikai pályával, a tanárin pedig épen nálunk nyer valójában beigazolást a régi közmondás, hogy akit az istenek gyűlölnék, azt tanítóvá teszik. Mintha csak a versenytől félnének, oly egyértelműleg hangzik minden oldalról: „ide ne gyere, itt már eleget vagyunk”.

Nem lephet meg tehát senkit, bármily szokatlan és ellenszenves jelenség is, hogy az országos orvosszövetség nevében annak titkára fölhipta a főgimnáziumok igazgatóit odahatniok, hogy az érettségiző ifjak ne válasszák az orvosi pályát, mert itt a szaporulat három lusztrum alatt ennyi és ennyire növekedett és könnyen oda-juthat a fiatal orvos, hogy végre is kénytelen — a faluhelyen mindig kapható — 1600 koronás körorvosi állást elfogadni.

Bizony ez elég szomorú és legkevesebbé sem biztató, de kezdetben, faluhelyen a 800 forintos fizetés is jobb a semminél; száraz kenyér az, de az idő meghozza ehhez a pecsenyét is lassankint. Mindenütt és minden pályán vannak nehézségek és bizony nem éppen új keletű az a teméntelen neveltető adoma, hogy mily furtang-

gal szerezz egyik-másik kezdő orvos magának praksist. Régi mondás: „dat Galenus opes”, hogy az orvosi pálya gazdagságot nyújt; de mindig voltak szegény orvosok, viszont most is vannak, kik bőségben usznak és jövedelmük többszörösét teszi egy miniszter fizetésének; de azok legnagyobb része is csak szegényen kezdte s küzdelemmel tört magának pályát. Mindig is így volt mindenben és mindenütt; az életben harcolva kell pozíciót teremtenie a legtöbbszörnek s aki ettől a küzdelemtől visszariad, annak már előre is hiányzik az életben való boldogulás első föltétele: — a bátorság.

Igaz ugyan, hogy az orvosok sorsa az utóbbi évtizedekben rosszabbra fordult, de nem éppen azért, mert számuk szaporodott s egymástól nem tudnak megélni; hiszen amennyivel többen vannak, annyival nagyobb az orvosi segítséget igénybe vevők száma és valamicskével csak gazdagabb is. Ami az orvosi foglalkozást kevésbé jövedelmezővé teszi, az a kollektívizmus, melylyel az orvosi kezelés költséges volta ellen a rászorultak védekeznek. A társulások, a munkásbetegsegélyző egyesületek, a nagy vállalatok alkalmazottainak együttes ellátása orvosi segélylyel, — különösen, mióta az állam maga vette kezébe ez intézmények szervezését — jóformán megszüntette a régi orvosi praxis egyik főbb jövedelmi forrását, az ugynevezett ambulanciát, de viszont ismét sok orvosnak, akik ott

Bethlen Gábor emlékezete.

(Ünnep marosillyei szülőházánál.)

Erdély legnagyobb fejedelmének, a magyar protestáns világ halhatatlan hőségnek, Bethlen Gábornak, emléktáblát állítottak marosillyei szülőházán, s azt a nagyenyedi kollégium ifjusága a napokban leplezte le kegyeletos ünnepély kíséretében. Bethlen Gábor nagyságát és dicsőségét nem lehet olyan kis szoborban kifejezni, aminő a fővárosban hirdeti emléket. Bethlen nemzeti uralkodó volt nemcsak Erdélyben, hanem Magyarországon is, s őt és Thököly Imrét lehet utolsó nemzeti királynak tekinteni.

Bethlen Gábor a besztercebányai országgyűlés 1620. augusztus 25-én magyar királylává választotta, ő e méltóságot elfogadta s bár nem koronáztata meg magát, ama kilenc éven át, amelyet még e választás után a földön töltött, Magyarországnak a valóságban mégis királya volt.

Bethlen Gábor 1580-ban született Marosillyén. Apja vitéz lovaskapitány volt. Az ifjú Bethlen lelkesült a tudományokért, korán megtanult deákul, de a kor szokásához híven, már 17 éves korában kardoskodott az erdélyi fejedelmek oldalán.

Boeskey halála után Rákóczi Zsigmond és Homonnay Bálint versengtek Erdély trón-

jáért. A két civakodó között azonban a harmadik, Báthory Gábor győzött, akit Rákóczi leköszönése után Erdély fejedelmévé választottak.

Legtöbbször fáradott az érdekében a fiatal Bethlen Gábor, aki tettel és tanácsosai segítségével elő Báthory megválasztását. A fejedelem őt küldötte követként a portára s a lángeszű Bethlen megtanulva törökül, később a nagyvezér kegyébe jutott s ennek ajánlására sikerült a szultán pártfogását is megnyernie s a kegyvesztett Báthory helyébe magát Erdély fejedelmévé megválasztatnia. Harminchárom éves volt ekkor (1613. okt. 23.), telve nagyratörő tervekkel, megvalósítandó idealokkal, amik az erdélyi magyarság szellemi és politikai megújodására vezettek.

Első tette volt mindazokat visszahelyezni birtokaikba, akiket Báthory azokból jogtalanul kivett. Ezzel csak népszerűségét növelte s csakhamar bebizonyította azt is, hogy rendkívül éleseszű diplomata, mert a nagyvezér őt közigazgatási kerületre akarta felosztani Erdélyt, ő azonban e tervet megfűszerezte.

II. Mátyás király csak azon feltétel alatt akarta elismerni Bethlen fejedelemségét, ha Nagyváradot, a régi Zápolya-birtokot átengedi neki, a portától végleg szakít és a császárkirály hűbérese lesz.

Bethlen e feltételeket visszautasította, mire a bécsi diplomácia a portánál akarta megbuk-

tatni, de a lángeszű Bethlen oly ügyesen hárította el magáról a veszedelmet, hogy még azt se vette tőle zokon a porta, hogy nem fizette meg az adóját. A csehok felkelése őt is a cselekvés terére ragadta.

Frigyes pfalci választó, Csehország „hókirálya”, akinek az uralkodása csak pünkösdi királyság volt, mert a fejrhegyi csatában serege teljesen megsemmisült, segítséget kért Bethlentől s a fejedelem nyolcezernyi lovasa épen a csata napján érkezett Fejrhegy közelébe, de már későn, mert a csata elveszett.

Bethlen hadai azonban sarokba szorították a császárt s az kénytelen volt fegyverszünetet kérni. Mivel pedig a „hókirály” tovább harcolt s Bethlen tisztában volt vele, hogy a császár csak addig alakoskodik vele szemben, míg a pfalci Frigyes teljesen kiüzi Csehországból, a fegyverszünet lejártával újra felvette a harcot.

Ferdinánd követi a besztercebányai országgyűlést feloszlatoznak nyilvánították, mire a rendek azzal feleltek, hogy Ferdinándot trónvesztettnek nyilvánították s Bethlent választották meg Magyarországot királyává. Birtokában volt a szent korona is, tehát megkoronázathatta volna magát, de ezzel elzárta volna a kibékülés útját s inkább nem koronáztatta meg magát.

Hosszas háborui alatt negyvenkét csatá-

alkalmazást nyertek, nyújtott biztos megélhetést.

Biztosra vehető, hogy az államkormányzat azon az uton, melyen e részben megindult, meg nem állhat, hiszen még a kezdetén van. Az országos orvosszövetség titkárának fent említett fölhívásában maga Kétly doktor hivatkozik argumentum képen arra, hogy azok aráyszáma legutóbb megdöbbentően növekedett, kik orvos igénybevétele nélkül haltak meg. Nos, ha ez így áll, akkor abból nem az következik, hogy sok az orvos, hanem hogy igen is még mindig növekedik azok száma, kik rájuk szorultak és ha maguk jószántából és saját költségükön nem veszik az orvosi segítséget igénybe, gondoskodnia kell az államnak arról, hogy senki orvosi segély nélkül meg ne haljon. Különben a népneveléssel együttjáró általános műveltség és vagyonosság fokozódása bizonyosan lépést fog tartani az orvosjelöltek szaporodásával, és a meglehetősen elmaradott országos egészségügy fejlesztése sem történhetik meg másként, mint az orvosoknak annyira perhorreszkált szaporodásával; mert akármit mondjon is az országos orvosszövetség nagyérdemű titkára, annyi egészen bizonyos, hogy távolról sincsen annyi orvos, a mennyi kell és ha nehéz a megélhetésük, majd kényszeritenifogja a kormányt a nép életbiztonsága iránt tartozó kötelessége arról, hogy oly állapotokat teremtsen, melyek nem hogy az orvosi pályára lépéstől riassza el a tanult fiatalságot, hanem hogy inkább oda édesgesse.

Egyszóval, az orvosi pályára lépők dolga, ha nem is nagyon irigylendő, de nem is rosszabb, mint amit más pályák nyújtanak; mert a sovány kilátásokat ígérő többi mellett, amelyek félt, hogy rosszabbodhatnak is, itt a megélhetés — legalább a közel jövőre — biztosítva van.

Döntés előtt.

Titkos tanácskozások.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, május 12.

Wekerle Sándor a tegnapi napot is tanácskozással töltötte s ma egész délelőtt lázasan dolgozott azon, hogy holnap, amikor Andrássy Gyula gróffal együtt a német császár látogatása alkalmából Bécsben időzik, egybenkörülbelül képet is adhasson a királynak arról, hogy a fuzió kabinetnek milyenek a kilátásai.

Egyelőre határozott választ senki sem adhat erre a kérdésre. A függetlenségi párt jövő magatartása egészen kérdéses. Azon dől el a helyzet, mekkora a pártra a Justh—Holló-csoport befolyása? A függetlenségi párt radikális elemei haraggal és felháborodással gondolnak arra, hogy a többségi elv most ismét háttérbe szorul. Tegnap ezek magatartásuk megbeszélésére két bizalmas értekezletet is tartottak.

A politika mai eseményeiről ezt jelenti tudósítónk:

Értekezlet Kossuth Ferencnél.

Budapesti tudósítónk jelenti: Justh Gyula és Apponyi Albert gróf ma délelőtt fölkeresték lakásán Kossuth Ferencet, akivel hosszasan tanácskoztak. A házelnök a Batthyány—Holló-csoport összetartását illetőleg tárgyalt Kossuth Ferencel. Kossuth állapota, bár még mindig ágyban fekszik, állandóan javul.

Itt említjük meg, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök — mint budapesti tudósítónk jelenti — ma hosszú tanácskozást folytatott Daruváry kabinetirodai főnökkel.

Bizalmas tanácskozások.

A függetlenségi pártnak egy töredéke, melyet már jó ideje bankcsoportnak kereszteltek el, tegnap két ízben bizalmas tanácskozásra gyűlt össze. Délelőtt Justh Gyulának, a képviselőház elnökének lakásán volt összejövetel, délután pedig Batthyány Tivadar grófnak, a

függetlenségi párt egyik alelnökének lakásán gyűltek össze Justhnak, Batthyány Tivadar grófnak és Holló Lajosnak legbizalmasabb politikai barátai. Mind a két helyen harminc-harmincöt képviselő volt jelen. Hogy kik, pontosan megállapítani nem lehet, de mindazok, akiket mint a bankcsoport tagjait ismerünk. Ezeknek az összejöveteleknek céljok főképpen az, hogy megakadályozzák, ha lehet, az új pártalakulást. Mindennemű fuzió kísérletet visszautasítanak e csoport tagjai. Azt mondják, csak egy fuzióról lehet beszélni: az alkotmánypárt lépjen be a függetlenségi pártba. De részen állanak és minden lehetőséget elkövetnek az ellen, hogy a függetlenségi pártból mint parlamenti többségből kisebbséget csináljanak.

Ezekről a bizalmas értekezletekről két véleményt mondanak. Az egyik így szól:

— Itt tulajdonképpen a hatvanhetes párt föltámasztásáról van szó. Mi függetlenségiiek támasszuk föl a hatvanhetes pártot, mikor a napnál világosabban kitűnt, hogy a hatvanhetes kiegyezést sem tudják megvalósítani, mikor kétségtelenné vált, hogy ezek az emberek nem tudják a hatvanhétben lefektetett nemzeti jogokat biztosítani. Hogy a függetlenségi párt sem tudja? Majd meglátjuk! Mi kitarunk csüggedetlenül az önálló bank mellett. Ez csupán egyik programpontunk, de most aktuális. Ezt kell előbb megvalósítanunk. És ha kitarunk, győznünk kell, mert mit csinálnak, ha a közös bank szabadalmát idejére meg nem hosszabbítjuk? Mi lesz itt? Káosz? A válság talán hosszú ideig fog eltartani, de nem sokáig! Lehetetlen, hogy sokáig tartson. Alkotmány nélkül akarnak kormányozni ma Magyarországon? Ez teljességgel lehetetlen. Nem lehet a bank miatt mindent fölforgatni: alkotmányosságot, a monarchia nagyhatalmi érdekeit, a normális pénzügyi és katonai rendet és rendelkezést és anyagilag a tönk szélére juttatni Magyarországot épp úgy, mint Ausztriát. Mert ha mi szenvedünk, Ausztria is szenved. Meg kell tudnia Kossuthnak, hogy mi minden új pártalakulási kísérlet ellen tiltakozunk.

A másik vélemény ez:

— Igenis, a függetlenségi pártnak kell átvennie a kormányt. Miénk a többség és minden parlamenti elv azt parancsolja, hogy csak a többség kormányozhat. Kossuthnak tudnia

ban vett részt Bethlen Gábor, de egyetlen egyszer sem verték meg. Alvezéreit egypár-szor súlyos vereség érte, 6 azonban győzhetetlen volt. A Habsburgokkal vívott háborúknak a nemzet politikai szabadságán kívül való-lási célja is volt.

Bethlen idejében Magyarország uralkodó vallása a protestáns volt. A katolikus püspökök számát mindössze háromra korlátozták, az egyházi birtokokat elkobozták s a püspököknek évi 3 ezer forint fizetést rendeltek.

De ugyanezkor támadt a magyar katolikus világnak egy olyan lángelkű apostola, aki néhány évtized alatt visszakatholizálta az országot. A protestáns ifjúból katolikussá lett Pázmány Péter esztergomi érsek volt ez, aki nélkül ma egész Magyarország protestáns állam volna, miként Anglia vagy Németország.

Bethlen hadviselésének célja elsősorban a Habsburgok hatalmának és erejének megtörése volt, s anyagilag meg is törte, mert a hadi pénztár annyira üres volt, hogy a császár a Bethlennek kikötött évi 50.000 tallért egyáltalában nem bírta megfizetni.

Csodálatos azonban, hogy e nagy férfiú életében olyan időpont is volt, amikor rokon kötelekbe akart lépni a Habsburgokkal. Első felesége, Károlyi Zsuzsanna, egy áldott, nemes lélek, korán elhalván, II. Ferdinánd császár egyik leányát kérte meg. Bethlen ekkor 43 éves volt, a császár két leánya közül pedig a nagyobbik 14, a kisebbik alig 13 éves. Kereken ugyan nem utasították vissza, de más fe-

jedelmi családok leányait ajánlották neki, bár a fejedelem megígérte, hogy házassága esetén kész a jezsuitákat Erdélybe befogadni, s alapítványt tenni számukra. Ezenkívül szövetséget ajánlott a fejedelemnek és arra kérte, hogy vegye fel Erdélyt a német birodalomba.

Bethlent, a győzhetetlen hőst azonban annyira gyűlölték Bécsben, hogy tudni se akartak erről, ajánlatát csak megmosolyogták s arra törekedtek, hogy minél jobban megalázhassák. Csakhogy erre képtelenek voltak. Bethlen azután a brandenburgi választó-fejedelem hugát, Katalin hercegnőt kérte meg. Menyasszonyáért ünnepélyes követséget küldött, amelynek tagjai Rákóczi György, Károlyi, Mikó és Kassai voltak.

A menyasszony a magyar követséggel nemsokára Magyarországra indult. Kisérétében voltak néneje, a braunschweigi hercegné, gróf Schwarzenberg Adám és számos német főúr. A lakodalmat Kassán 1626. március elsején ülték meg. Az európai uralkodók majdnem valamennyien küldtek Bethlennek értékes nászajándékokat. Ferdinánd is küldött neki egy gyémántokkal kirakott s tizezer tallér értékű aranyláncot. A násznép közt a legnagyobb feltűnést Schwarzenberg gróf keltette, akinek drágakövekkel kirakott diszruháját 50.000 tallérba becsülték.

Ez a házasság azonban nem volt boldog. Bethlent a folytonos hadviselés korán megrokkasztotta, súlyos betegségbe esett s a szerelem

csókjai helyett orvossággal élt. A pozsonyi béke megkötése után állapota annyira elnehezedett, hogy gyakorta ájulási rohamai voltak s Esterházy Miklós nádor egyik bizalmas emberét, Kéryt küldötte Gyulafehérvárra, hogy megtudja, valóban oly súlyos beteg-e a nagy szabadsághős. Kéry személyesen győződött meg a hír valóságáról. Bethlen epeköben és vizi betegségben színlődött s 1629. november 15-én, Gyulafehérváron meghalt. Holttestét az ottani nagytemplomban, 1630. január 25-én temették el első neje hamvai mellé.

Bethlen nemcsak a diplomáciai művészetnek, hanem a hadi tudománynak is mestere volt. A leghatalmasabb uralkodók sem folytattak olyan szövevényes diplomáciai tárgyalásokat, mint ő és soha kudarcot nem vallott. Európa leghíresebb hadvezéreivel mérte össze a kardját és soha le nem győzték, a diplomáciában pedig soha ki nem fogtak rajta. Nagy volt mint ember, hadvezér, politikus és diplomata, hajthatatlan a közdolgokban, szelíd és engedékeny a feleségével szemben, aki pedig egyáltalán méltatlan volt szerelmére és atyai gondoskodására. Ő alapította a nagyenyedi híres kolégiumot, bőkezűen gondoskodva annak jövőjéről s ime, most halála után majdnem háromszáz év múlva, felzendül szülőháza előtt az általa készített vallásos ének: „Gyakorta való buzgó könyörgést kíván az Isten!” s babérkoszorúval fonják körül arany betűkből kivéssett nevét azon az emléktáblán, amely születése helyét örökíti meg.

Farkas Emőd.

kell, hogy a pártban, ha ma számra nézve nem túl nagy, de jelentőségre és értékére a legszámottevőbb csoport tiltakozik minden fúziós kísérlet ellen. Tudnunk kell, hogy mit akarunk, ezért álltunk össze. Megvitatjuk a dolgokat és nem engedünk!

Postás-sztrájk Párisban.

A kirendelt katonaság.

Távirati tudósítás.

Arad, május 12.

A néhány héttel ezelőtt kitört postás-sztrájk tegnap éjjel — mint már röviden jeleztük — újból kitört. A sztrájkolók az államot okolják, hogy a lépésre kényszerültek. A kormány katonaságot rendelt ki a hivatalokba és a hadsereg műszaki csapatai végzik a postai teendőket.

A sztrájkról érkezett távirataink ezek:

Párisból táviratozzák: (Föladatott kedden éjjel egy negyed 12 órakor.) A postahivatalnokok este a hippodromban tartott gyűlésen elhatározták, hogy sztrájkba lépnek. A lyoni-pályaudvarról a posta nem indult el, a st. lazairei pályaudvarról csak Havre felé indították el a postát.

Párisból táviratozzák: A postahivatalnokok tegnap esti meetingjével egyidejűleg az emberi jogok ligája is gyűlést tartott. Mintegy 3000 résztvevő jelent meg. Pressensé és Sembat szocialista képviselők erős támadást intéztek a kormány ellen. A közgyűlés a postai hivatalnokok megrendszabályozása ellen egyhangulag tiltakozott. A villamossági munkások képviselője a jelenlevők élénk helyeslése közben kifejtette, hogy a postai alkalmazottak sztrájkja az egész munkásságra nézve a felszabadulás jele lesz.

Párisból táviratozzák: A város katonai parancsnoka a villamossági munkások sztrájkja esetére parancsot adott, hogy a villamos telepekre megfelelő számú katonát rendeljenek ki. A hadügyminiszter a postás-sztrájkra való tekintettel elrendelte, hogy a chalonisi hadgyakorlatokra kiküldeni szándékozott gyalogezerdek utazásukat halasszák el.

Párisból táviratozzák: Lepine rendőrprefektus az összes rendőrbiztosokkal a késő éjjeli órákig tanácskozott, a teendő intézkedések megbeszélése végett. Ma reggeltől kezdve az összes postahivatalokat rendőrök és katonák őrzik.

Párisból táviratozzák: Rendeletet adtak ki, hogy a sztrájkoló hivatalnokokat azonnal katonákkal helyettesítsék. A Németországgal való távirati összeköttetés a sztrájk következtében csak Berlinnel áll fenn.

Párisból táviratozzák: A kora reggeli óráktól kezdve a legtöbb postahivatal katonaság őrzi. Eddig csak kevés postahivaltól küldték el a postai küldeményeket. A köztársasági gárdának őrjárai végigvonulnak a város utcáin.

Párisból táviratozzák: A postahivatalnokok sztrájkjához a mozgóposta tisztviselőinek egyharmadrésze is csatlakozott már. Ezek tegnap este szintén nem jelentek meg hivatalaikban. A sztrájkolók tábori telefonkészüléket állítottak fel, hogy a sztrájk megkezdését az összes sztrájkolókkal azonnal közölhessék. Az értesítésre a lyoni postahivatalnokok azonnal visszajelentették, hogy csatlakoznak a sztrájkhoz. A kormány ma intézkedéseivel megkezdte a har-

cot a sztrájkolók ellen. Intézkedés történt, hogy a levél és távirati kézbesítés ne szüneteljen. Több ezer régi pályázót nyomban felszólították állásaik elfoglalására. A hadseregből is sok postást hívtak be hivatalok és telefonkezelésre.

Párisból táviratozzák: A postai forgalomban eddig semmiféle akadály nem volt és csak kevésbé érezhető a sztrájk, mert katonák pótolják a sztrájkolókat.

A város közgyűlése.

A Weitzer-ügy. — A piaci drágaság. Építkezések, kövezések.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 12

A városatyák mérsékelt érdeklődése mellett tartotta meg május havi rendes közgyűlést Aradváros törvényhatósági bizottsága. A közgyűlésen, melyen Károlyi Gyula gróf főispán elnökölt, nagyrészt kisebb jelentőségű ügyek voltak napirenden és csak néhány pont adott alkalmat a csendes vitatkozásra. Egyhangulag ment keresztül a gyermekkórház ügye is, melyben — mint lapunk más helyén megírjuk — a közgyűlés a városi kezelés mellett döntött.

A közgyűlés egyéb határozatairól itt következik tudósításunk:

(A Weitzer-örökség.)

A Weitzer-hagyaték ügyének utolsó hullámaival foglalkozott ma a törvényhatósági bizottság. A tanács előterjesztést tett elsősorban a veldesi villa eladása tárgyában és ajánlotta, hogy Stölzer Jakab dr. gráci ügyvédnek 44.000 koronás vételi ajánlatát, mint igen kedvezőt fogadják el és kérjék meg a társulajdonos oldali örököseket az eladásba való beleegyezésre, ami már kilátásba is van helyezve. A közgyűlés elfogadta a tanács javaslatát. Ugyancsak elfogadta a tanács javaslatát Steinhardt Mór dr. tb. főügyésznek végjelentése tárgyában. A jelentést a számvetőség és a jogügyi bizottság helvessnek találta és Steinhardt dr. munkadíját 63.972 koronában állapította meg. A közgyűlés ezt helybenhagyta és a jelentést felküldte a miniszteriumhoz és a jogügyek igazgatóságához.

(A kofa-uralom vége.)

A tanács ezután előterjesztette a miniszter által leküldött vásárrendtartási szabályrendeletet. A belügyminiszter az elővásárlásra vonatkozó részt úgy módosította, hogy a kofák is beszerezhetnek maguknak a termelőktől anynyit, amennyi a napi szükségletük. A tanács a módosított szabályrendelet júniusban való életbeléptetését indítványozta azzal, hogy a törvényhatóság kérje a jóvá nem hagyott rész utólagos jóváhagyását, mert a piaci drágaságot csak az eredeti rendelkezéssel lehet megszüntetni. Múlek Lajos dr. véleménye szerint a módosítás mellett a rendelet most nem is léptethető életbe. Kérjék tehát az eredeti tervezet sürgős jóváhagyását. Sarlot Domokos főkapitány pártolta Múlek indítványát. Nesnera Aladár és Vannay Gyula szerint a módosított rendelet legalább a nagyvásárlók garázdálkodását akadályozza meg és ezért a módosítás törlesztésig ez is jó szolgálatot tesz. Ring Lajos felszólalása után a közgyűlés a tanács javaslatát fogadta el Múlek indítványával.

(A kövezések.)

Véglegesen megállapította a mai közgyűlés az idei kövezési programot. Az e célból előirányzott 20.000 koronából csak 11.600 korona áll a város rendelkezésére és ezért az eddigi programból kimarad a Vörösmarty-utcai járda kiszélesítése és a Lujza-utca kövezése. Ez évben történik meg azonban a Ferdinánd-, Hasszinger- és Csernovics Péter-utca és a Magyar-utca egy részének kiaszfalozása és néhány javítási munkálat.

(A Kossuth-utcai iskola.)

A Kossuth-utcai iskola teljes átalakítására a már rendelkezésre álló 7000 kor.-án kívül 22000 koronás kölcsön felvételét rendelte el a közgyűlés. Kiseb vita volt a Ferenc-téri polgári iskola világitása ügyében. A tanács a szakbizottság véleményezése alapján a villanytársaság ajánlatát tartja elfogadhatóbbnak. Reisinger Ferenc azt ajánlja, hogy a város a gáztársasággal kösse meg a szerződést, Kovács Vince szerint ha lehetséges, mind a kétféle világitást alkalmazni kell. Több felszólalás után elhatározták, hogyha a villanytársaság bizonyos kikötésektől eláll, mindkét társasággal szerződést kötnek. A tűzoltó-laktanya udvarán építendő szin ügyében Reisinger Ferenc indítványára kimondották, hogy az ács munkára versenytárgyalást hirdetnek.

(Egy új palota.)

Vita volt ezután az Arad-csanádi gazdasági takarékpénztár által emelendő új épület risalitjának engedélyezésénél. A tanács arra való tekintettel, hogy a sóhivatal helyén építendő monumentális palota minden tekintetben díszére lesz a városnak, javasolta, hogy a másfél méteres kiugrást engedélyezzék úgy, hogy a takarékpénztár az így elfoglalt területért 500 koronát fizessen a városi kisajátítási alapba. Vizer Lajos helyteleníti a tanács javaslatát. Faragó Rezső kereskedelmi szempontból is fontosnak tartja, hogy a József főherceg-uton bolti helyiségekkel bíró modern palota épüljön és még az 500 korona követelését is sokalja. Lőcs Rezső szerint ez az összeg kárpótlás az aszfalt-kibővítés elengedéseért. A közgyűlés ezután nagy szótöbbséggel elfogadta a tanács javaslatát.

(Aszfaltozás.)

A város ki akarja szélesíteni a Szabadságtér-től a Radnai-utig terjedő főutvonal nyugati aszfalt-kocsutját, ami a Magyar Aszfaltipar rt. ajánlata szerint 29000 koronába kerülne. Mivel ebben az esetben szükséges lesz a lóvasúti sínek kitolása is, a közgyűlés elhatározta, hogy a tervezetet előbb a jogügyi bizottságnak adja ki, hogy az kétségtelenül megállapítsa a városnak a lóvasúttársasággal szemben fennálló erre vonatkozó jogát.

(A korpótlék.)

Végül Szudry Elemérnek a korpótlékre vonatkozó indítványát kiadták a polgármesternek, hogy a szervezeti szabályrendelet elkészítésénél azt figyelembe vegye.

A karánsebesi püspöki székhely. Az aradi „Tribuna” állítólag biztos forrásból azt írja, hogy a kormánynak esze ágában se volt Muszta Filaret püspökké való megválasztását megsemmisíteni. A kormánynak semmi kifogása se volt Muszta személye ellen. Az egész dologért Metianu János metropolitát terhelte a felelősség, aki Apponyi Albert gróf kultuszminiszternek azt javasolta, hogy Muszta választását ne hagyja jóvá. A metropolita nevében Pap János aradi püspök járt kétszer is Apponyinál, akit csak hosszas kapacitálás után tudtak rávenni, hogy Musztát ne erősítse meg. A karánsebesi püspöki zsinat június havában fog összeülni az új püspök megválasztása céljából. A zsinatban többségben lévő Burdiapártiak jelöltje Olariu József teológiai igazgató, míg a nemzetiségi pártiak Csorogári Román archimandrita, másodsorban pedig Mangra Vazul vikárius mellett foglalnak állást.

Lugosról jelentik: A Popea János halálával megüresedett karánsebesi görögkeleti püspöki székhelyre Muszta Filaret archimandritát választották meg. Ezt a választást ő felsége nem erősítette meg. A húsvét hetében tartott szinodusi ülésben az újonnan megválasztott képviselők elhatározták, hogy a püspökválasztási szinodust május közepén tartják meg. A püspökválasztó ülésre szóló meghívókat azonban Muszta Filaret püspöki helynök a mai napig nem küldte szét. A szinodusi tagok között ez nagy elégedetlenséget keltett, úgy hogy Muszta Filaret eljárása ellen Apponyi Albert gróf választási miniszterhez fognak fordulni.

Kifogások

„A millenáris hódolás” ellen.

Benczur Gyula nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 12.

Tudvalevő, hogy Benczur Gyula hatalmas festményben örökítette meg azt a magasztos jelenetet, amikor a magyar parlament 1896-ban a budai várban hódolatát fejezte ki a királynak. A kép címe: *A millenáris hódolás*. A festményen mindazok szerepelnek, akik tagjai voltak a hódoló deputációnak. A Benczur-képről hiányzik a függetlenségi párt vezérei és jobbára régi szabadelvű párti politikusokat örökített meg a művész, akit ezért a temperamentumosabb függetlenségi honatyák erős szemrehányással illeltek. Benczur a vádra ezeket mondta:

— Elsősorban az a kifogás, hogy Jókai Mór alakja hiányzik a képről. Ez igaz. En magam is szerettem volna a régi törzsökös magyar arisztokrata családokat képviselő főrendek közé a magyar szellem arisztokratáját: Jókai Mórt beiktatni. Ebből a célból felkerestem Jókai Mórt több ízben s kértem, fáradjon el műtermembe s üljön egy párszor, vagy csak egyszer is a festéshez. Már akkor nagyon erőtlen és törődött volt s többszöri kérésemet nem teljesítette. Én azonban konokul ragaszkodtam szándékomhoz s most már csak arra kértem, hogy legalább egy jó fényképet adjon, vagy a festményhez alkalmas állásban csináltasson egy fényképet, vagy én felveszem. E helyett egyszer egy régi, homályos és teljesen hasznavehetetlen fényképpel lepett meg, a mely nemcsak anakronizmus volt, de teljességgel használhatatlan. Ugyanigy szerettem volna Gyulai Pál főrendet a jelenetben megörökíteni; hiszen ő is valószínűleg ott volt. Ot sem tudtam rávenni, hogy üljön. Legnagyobb sajnálatomra el kellett ejtenem szándékomat, hogy a hódolás jelenetébe őket befesthessem. Ez magyarázata annak, hogy Jókai Mór nincs a képen, mert ezen dolgoznom kellett — még pedig nagyon sokat — s a részére fentartott helyre végre is mást voltam kénytelen helyezni. A többiekkel is volt elég bajom, de legalább eljöttek.

— A mi a függetlenségi párt akkori vezéreinek és kiváló alakjainak hiányára vonatkozó közlést illeti, első sorban kijelenthetem, hogy engem a politika, amely tultengően elfoglalja az embereket, nem érint művészi működésemben s nem vezetett sohasem. A hódolás aktusa az egész nemzeté volt. Mi lett volna természetesebb s rám nézve kíváncsabb, mint az, hogy a nemzetet képviselő férfiak közé a függetlenségi pártiak is, mint a nemzet tekintélyes és tiszteletreméltó pártjának jelenlevő tagjait is felvegyem. Ezt azonban nem tehettem. Mert én a névsort az akkori — bár szabadelvű, de hitem szerint elfogulatlan — kormánytól kaptam s ebből hiányoztak a függetlenségi párti előkelőségek nevei. Saját kezdeményezéseimből és buzgalmamból azonban Thaly Kálmánhoz és barátomhoz fordultam, akinek jellegzetes, fürtös kurucfejét is nagyon szerettem volna a képen megörökíteni. Megkérdeztem tehát, hogy nem ülne-e nekem. Thaly Kálmán kedvesen válaszolt:

— Nem bánnám, ha ott lettem volna. De mi — az akkori függetlenségi párt — meggyeztünk, hogy ha a király eljön az országgyűlés együttes ülésére, akkor részt veszünk a hódolásban. Mi azonban nem megyünk fel a Burgba (a budai várba). Így is történt, a király nem jött be, mi pedig a hódolási aktus alatt ott maradtunk a képviselőházban. Hát nem foglalhatok helyet a képen.

— Ez volt Thaly Kálmán felvilágosítása. Tudakozódtam azután afelől, hogy ott volt-e Kossuth Ferenc, vagy Justh Gyula, akiről az akkori lapok azt irták, hogy a koronázási jelenvények kivételénél a koronaörökkel együtt működött. Azt a választ kaptam, hogy a *pártház* szerint bent voltak a képviselőházban, s nem mentek fel a várba. Én tehát falzumot nem festhettem a képre, s minthogy bármiképp is szerettem volna a képen megörökíteni a főrendház akkori elnökét: Szilágyi József koronaörök, de nem tehettem, mert nem volt ott, hanem az alelnök, gróf Károlyi helyettesítette.

Ez az oka a kép állítólagos hiányának, amelyet, — mondom — én sajnállok legjobban, hiszen amikor a „nemzet” hódolását festettem, a nemzet függetlenségi párti képviselőinek is megfelelő helyet készséggel és kötelességszerűen biztosítottam volna, ha az aktusnál jelen vannak. De — ismétlem — nem voltak ott.

Milán király szerelmei.*

A hontalan.

Egyik előkelő, igen zártszellemű terem, London legelőkelőbb városrészében. Jelen van a francia és angol nemesség legjava. Mind ősi családok tagjai, akik számára hatalmas dominiók aranykalászos mezőit termik az aranyat. Tökéletes elegancia, a monoklitól kezdve, le a remekbe szabott cipőig. Hideg szenvtelenség az arcokon, a végtelen gög kifejezése.

A sport beszélgetésük témája. A sport és a nő. Az egész világ sorsa közömbös előttük, miattuk elvérezhetnek hadseregek, a klub csendes termeibe nem hallatszik be az élet lármájából semmi.

— Vendéget hoz ma De Rions — szölt egyik barátjához egy magas, szőke fiatalember. Valami exotikus fejedelmet.

— Mutogatja? Ez új szokás volna nálunk.

— Ej, dehogy is mutogatja. Bemutatja és tagul ajánlja.

— Tagul? A mi klubunkba? Ez kissé furcsa! Egy exotikus vadat!

— Nem olyan exotikus fejedelemtől van szó, mint ön gondolja. Ez az ember valóságos uralkodó. Király volt a keleten és mint ismeretes dolog, igen jó barátja volt egy nagyhatalom trónörökösének.

— Ah, már tudom. Moravia volt királyáról van szó. Azt őszintén mondhatom, hogy kellemetlen dolog lesz belőle, ha tényleg ide jön.

— Nem értem önt?

— Kérem, a mi klubunk, tudja, zártkörű társaság. Ide csak az jöhet be, akinek társasága minékünk kíváncs. Ha koronás fő, vagy nem — az közömbös előttünk.

— De, mint tudom, ez a fejedelem a legkellemesebb társalgók egyike!

— Azt is elhiszem önnek, de mégsem változtatom meg nézeteimet. Különben, nézzen körül és érdeklődjék a hangulat felől.

A fiatal mánás több barátjához fordult. Valamennyi elfintorította az orrát s kedvét vesztette.

— Nem értem De Rions, — mondta az egyik, hogy miért ennyire tapintatlan. Amiért a csatornán túl elfogadják ezt az urat, nem kellene bennünket kitennie kellemetlen jelenetnek.

— De, gróf, — mondta a szőke fiatalember, — a fejedelem tagja mind a bécsi, mind a párisi Jockey-klubnak, tehát nem lehet kifogást emelni ellene.

* Ujabb rés let George vics Vladen dr., volt szerb miniszterelnök, szenzációs politikai regényéből.

— Mi nem is tesszünk. Bárhol találkozunk vele, a legudvariasabb bánásmódban részesítjük. Elhiszem, hogy kifogástalan uriember, de ide mégsem hívnam meg.

— És, gróf, nem mondaná meg nyíltan, hogy miért nem? Látom az önök arcán a nagyfokú kedvtelenséget és nem értem az okát. Mondja meg ön egész nyíltan.

— Jó. Megmondom. Már régebben, pár hónapja puhatolóztak nálunk, hogy hogyan fogadnók az akkor még királyt, Aemiliánt. Mi tudtuk, hogy a király igen alantas családból származik, nem is nemes ember, de mivel igen igen előkelő barátai voltak, akik úgy beszéltek róla, mint tökéletes világfiról és szentleméről, hajlandók lettünk volna befogadni. De...

— Erre a de-re vagyok kíváncsi!

— De ez a szentlemén feleségétől olyan módon vált el, mit nem igen lehet akceptálni. Hatalmi parancsszóval mondotta ki a válást s ha akarom, nős, ha akarom, nőtlen. Emellett, király léte, nyíltan vadházasságban élt egy nővel, kinek férjét agyonlövötte.

— Pfu! — hallatszott több oldalról.

— Ez az ur megtette azt is, hogy nőket, leányokat korbácsoltatott meg. Nos, ezek után még mindig gondolkodik arra, hogy ezzel az urral kezdet fogjanak a klub teremben?

A férfiak nem igen feleltek. Akik kártyáztak, hirtelen befejezték pártijaikat, az olvasóban letették az újságjukat s néhány perc múlva a klub rohamosan ürült.

Egy simaképű, rideg nézésű férfi a klub személyzetének főnökét hívta:

— Mennyi az egész személyzet egyévi fizetése?

— Ötezer font, milord.

A lord egy csekk-könyvet vett elő és kiállított egy csekket.

— Ime, itt van egész évi fizetésük, ha netalán kellemetlenségük történné. Menjenek azonnal haza, felelősségemre. Egy ember elég a klub őrzésére.

Pár óra múlva frakkban jött Aemilián barátjával. Gomblyukában a fehér rózsa, ajakán derült mosoly. Ismét vidám életet élt, elfeledett minden gondot, ami a múltban kínoztta és most különösen jókedvű volt, hogy a születési arisztokrácia klubjába kerül be.

Az üres terem meglepte őt és barátját.

— Hová lettek az urak? — néztek körül.

De Rions csengetett.

Nem jött senki a csengetésre.

— De hát mi történik itt? — kérdezte Aemilián ajkára harapva.

— Nem értem, — mondta De Rions. Mind a kettő elfehéredett.

Közben előkerült az egyetem-szolga és levelet adott át De Rionsnak, amelyben csak egy sor állott:

— Önnek adok elégtételt. Lord Wersburry.

Aemilián beletekintett barátja levelébe és megremegett:

A Golgotának nem érem soha végét?

SPORT.

+ Turisták Mezőhegyesen. Érdekes tanulmány kirándulást rendez az „Aradi Turista Egyesület” e hó 23-án vasárnap Mezőhegyesre. A ki a mezőgazdaság különféle ágazatait megismerni, a híres lótenyésztő telepet és tehenészetet látni akarja, aki továbbá a kávéjába kerülő fehér cukor gyártásának, mikénti előállításának módjával megismerkedni óhajt, jól teszi ha ezen valóban élvezetesnek ígérkező tanulmány kiránduláson részt vesz és ezzel az államnak az országban legnagyobb ily fajta létesítményeit megtekinti. A kirándulók a földmívelésügyi m. kir. miniszternél kieszközölt engedély alapján tekintik meg a telepet és

Mezőhegyes előtt a peregi majornál szállanak ki, hol az uradalom intézősége fogadja az érkezőket. Innen az uradalom fogatain, minden érdekes látnivalóság érintésével bemennek a telepre és ott csoportokra osztva a vezetőkkel sétát tesznek. A kirándulók déli 1 órakor ebédre Mezőhegyesen találkoznak a kaszinóban, honnan délután a minta gyümölcsös és a cukorgyár megtekintésére indulnak. Indulás Aradról május hó 23-án reggel 7 órakor és érkezés aznap este 8 órakor. E kirándulás költségei öt korona személyenként, melyben befoglalatik a vasuti költség oda és vissza, az ebéd és kocsik költségei. Jelentkezni lehet május hó 19-én, szerda este 6 óráig az egyesületi helyiségben (Vass szálló I. emelet) mindennap d. u. 5-től 7 óráig, továbbá Kerpel Izó és Weisz Leó urak könyvkereskedéseiben kitett íveken.

Harden előadása

Bécsben.

Apró incidensek. — A budapesti előadás elmarad.

Távirati tudósítás.

Arad, május 12.

Bécsből táviratozzák: Ma este tartotta meg Bécsben Harden Miksa, a berlini „Zukunft” szerkesztője előadását, amelyet nagyszámu közönség hallgatott végig. A rendkívüli érdekes előadás, amely Németország és Ausztria-Magyarország szövetségi viszonyával és politikai jelentőségével foglalkozott, — nagy tetszést aratott, bár a hallgatóság közül néhányan megakarták zavarni az előadást.

Harden el volt készülve minden kellemetlenségre. Hire járt, hogy a keresztényszocialisták nagy botrányra készülnek. Ennek praludiuma volt az az interpelláció, amelyet Harden felolvasásával kapcsolatban Bieloslavek osztrák képviselő jegyzett be a Reichsrathban. Zugó tapsviharba tört ki a közönség, mikor Harden a terembe lépett. Frakkot, fehér mellényt viselt, gomblyukában virág díszlett. A tetszészajba csak néhány elégedetlenkedő felkiáltása hallatszott.

Harden mosolyogva köszöntö meg az előkelő közönség szívélyes ovációját és nemsokára megkezdte előadását. Azzal vezette be az előadást, hogy megemlékezett a német császár tiszteletére Bécsben emelt diadalkapukról, amelyeket a holnaputáni ünnepségekre állítottak fel. Ezt természetesen ironikus módon tárgyalta Harden és midőn a német császárról úgy emlékezett meg, mint a német birodalom képviselőjéről, egy hang a karzatról leszólt hozzá:

— Igen, ő a német birodalom képviselője, de maga nem az!

A közönség megbotrányozással fogadta a közbeszólást és tapsviharral demonstrált Harden mellett, aki mosolyogva tovább folytatta előadását.

Nagy vonásokban Németország és Ausztria-Magyarország szövetségi viszonyának előfeltételeit fejtegette. Megemlékezett előadásában Angliának a Szerbiával való konfliktusunk elintézésékor tanúsított magatartásáról és Szerbiáról. Kijelentette, hogy a szerb dinasztia kétséges származását nem tudja megtagadni, mivel a dinasztia trónrajutása gyilkosságon alapszik.

— Németországban — mondotta Harden — nagyon csodálkoztak azon a türelmen, amelyet Szerbiával szemben eltűr a monarkia.

— Von Harden! — kiáltott valaki közbe a karzatról.

Harden ironikus mosollyal köszöntö meg

a közbeszólást és nagy tetszés mellett folytatta és fejezte be előadását.

Budapestről jelenti tudósítónk: Harden budapesti felolvasása elmarad, mert az előadásra csak nagyon kevés jegyet vásároltak és Harden nem akarta kitenni magát annak, hogy üres terem előtt tartson előadást.

Pártolás hiányában...

Jegyzetek a közgyűlésből.

„Pártolás hiányában...” Ez a mondás a vidéki szinigazgatók és impresszáriók siralmát jelenti, mert azt kell alatta érteni, hogy pártolás hiányában elmarad az előadás.

Az aradi városházi kis színházban ez egészen másképpen megy. Ott nem ismerik ezt a mondást s ott nem sir Varjassy Lajos szinigazgató ur, ha a pártolás hiánya üt be.

Zubor Andor szerint így kell mérlegelni a városatyák érdeklődését:

— A pártolás hiánya nálunk azt jelenti, hogy az ügyet jól el tudjuk intézni. Mennél többet pártolják a városatyák az ügyeket, annál kellemetlenebb az nekünk. Van olyan ügy, amit totál agyonpártolnak.

Amint látni méltóztatnak, a városi közgyűlésnek nem akadály a pártolás hiánya. Ott megtartják az előadást... pardon: a tanácskozást. Ma is így volt. Károlyi Gyula gróf konferanسیé megnyitó ötletei után fölvonultak a kabaré előadó művészei. Nagyon kis érdeklődés kísérte a produkciókat. A kevés számu hallgatóság zsi bongott. Ha az ember lehunyta szemét, szinte azt hitte, a Központi nagytermében van és várta a kabarénál elmaradhatlan kés-villa-tányér csörömpölést. Aztán vártuk az Eles Béla kiáltását:

— Schware, egy üveg Mumot.

Ehelyett hallottuk Lőcs Rezső előadó művész ur csöndes kérését:

— János, egy pohár vizet a pódiumra.

Mert a mai műsor legnagyobb részét Lőcs töltötte ki. Minden ambíció nélkül adta elő magán-számaát s valószínű, hogy ezért némi megrovásban is lesz része Varjassy direktor urtól, aki most Pesten van újabb attrakciókat szerezni a lagymatag szezon fölfrissítésére. Egyébként nem csoda, ha az előadók vev nélkül dolgoztak, amikor a publikum részéről olyan mellőzést tapasztaltak. Már az ingyen karzatot se látogatják, a földszinti közönség soraitól pedig hiányoznak azok, akiket a városházi kabarék kitűnő közbeszólóiként ismerünk.

Hol volt Nagy Sándor? És hol maradt Avarfy Géza? És Mittner József miért nem hallatta okosan zengő szavát? Uraim, így nem lehet kabarét vezetni, így nem lehet kulturmissziót teljesíteni. Az izgalomra vágyó tisztelt városatyák eleve néséget, ötletet várak önöktől. Ha ez tovább így megy, akkor a legrosszabbra lehetnek elkészülve az előadó művészek. Ugyanis nem egy hallgató ilyen hosszús kijelentéssel hagyta el a közgyűlési kabarét:

— Ha még egyszer ilyen unalmas előadás lesz, akkor az előadóktól fogjuk visszakérni a belépődíjat: — a választási költséget.

MULATSÁGOK.

(=) Jótékony célú kabaré-előadás. Az aradi műkedvelők, a ségai közművelődési ház javára, június 12-én a Fehér Kereszt-szálloda nagytermében kabaré- és színi-előadással egybekötött táncestélyt rendeznek. A műsort legközelebb fogja közölni a rendezőség.

Elriasztás az orvosi pályától.

Felhívás az aradi főgimnáziumhoz.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 12

Magyarországon minden foglalkozásról és pályáról megállapították már a tudós statisztikusok, hogy tulzsufolt állapotban van s nem lehet megélni, különösen a lateiner pályakon. Csaknem minden hivatalnoki állástól szeretnék elriasztani az odátodulókat. Különösen ilyenkor, az iskola év végén hangoztatják a pályák tulzsufoltságát, nehogy az érettségit tett fiatalok kedvet kapjon állást szerezni, vagy tovább képezni magát.

Most az orvosok buzgólkodnak azon, hogy az orvosi pályáról elhessegesse a tudomány-szomjas és kenyérért törtető fiatalokat. Az országos orvosszövetség nevében Kétly Károly dr. udvari tanácsos, egyetemi tanár, a szövetség főtitkárja felhívásokat küldött szét a főgimnáziumi igazgatókhoz, hassanak oda, hogy az érettségiző ifjak ne válasszák az orvosi pályát. A felhívásból, amely ma jött meg Burián János aradi igazgatóhoz, a következő részeket közöljük:

Méltóztassék meggyőződve lenni arról, hogy a helyzet komolysága kényszerít bennünket e komoly lépésre. Veszélyeztetve látjuk ama fiatal emberek existenciáját, akik most választják az orvosi hivatást; veszélyeztetve látjuk azért, mert az orvosi hivatás terén a tultermelődés olyan hatalmas, hogy a létért való küzdelem máris a legnagyobb nehézségekkel jár.

Ezután a felhívás statisztikai adatokkal illusztrálja az orvosok számának szaporodását. Eszerint 1892-ben 3556 orvos volt az országban, ma pedig 5342 van. Tehát a szám 15 év alatt 1786-tal növekedett. Hisz ez még nem lenne semmi hiba, ha az évek során hazánkban annyira megnagyobbodott volna az intellektuális és anyagi vagyon, hogy az emberek inkább megbecsülik egészségüket, mint régebben és ebből folyólag betegség esetén igénybeveszik az orvost. A felhívás ismét bizonyítja, hogy ez sajnos, nincs így, sőt azt a megdöbbentő tényt igazolja, hogy azok arányszáma legutóbb erősen növekedett, kik orvos igénybevétele nélkül haltak meg, ami a szövetség fölfogása szerint a fokozatos elszegényedéssel igazolható. Ezek után a felhívás adatokat közöl annak illusztrálására, hogy mily rohamosan növekszik az orvosok száma. Ma Budapesten 1300 orvos van. Az orvostanhallgatók száma a budapesti és kolozsvári egyetemen tíz év alatt megkétszereződött. Hosszasan leírja a felhívás az orvostanulóknak küzdelmeit, a diplomaszerezés anyagi nehézségeit stb., majd magát a pályát így jellemzi:

Vége a tanuló mint 25—26 éves férfi kilép az életbe, az igazi harctérre. Kilép egy címerrel, orvosi diplomával, amely arra kötelezi, hogy csak becsületes fegyverekkel szerezzen helyet. Abban a korban, amelyben más hivatalbeliek könnyebb munkával már régen előkelő állást vívtak ki maguknak az életben, már régen anyagi gondoktól menten haladnak előre, a fiatal orvos mint kezdő lép ki a porondra és avval a tudattal, hogy pár évig várnia kell, amíg megszerzi a közönség bizalmát, vagy pedig mehet faluhelyre körorvosnak 1600 korona fizetéssel.

A direktor közölni fogja a tanulókkal a szövetség figyelmeztetését.

A KIRÁLY ELUTAZÁSA.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, május 12.

A király ma reggel hosszabb sétát tett a budai várkertben. Délben dejeuner volt, mely után kíséretével kihajtatott a nyugati pályaudvarra. Az első udvari kocsiban a király ült Paar gróf főhadsegéddel, a második kocsiban Spányik, a szolgálattevő szárnysegéd. Az utvonalon a nagyszámu közönség zajosan megéljenizte a királyt. Mikor a pályaudvarnál leszálltak, egy kis incidens történt. Paar gróf, a király főhadsegéde megbotlott és csaknem elesett. A király gyorsan felé fordult fölkarolta és így szólt hozzá:

— Aufpassen!

Fél órával a király megérkezése előtt érkezett a pályaudvarra a felség kísérete, kik elhelyezkedtek a kocsikban.

Az udvari váróteremben diszmagyarban jelentek meg a király fogadtatására Fülöp főpolgármester és Boda Dezső főkapitány, ott voltak továbbá Ludvig államvasuti elnökgazgató, Kotányi és Décsy üzletvezetők, Daruváry a kabinetiroda főnöke, Csergő udvari titkár, Nagy báró kabinetirodai osztálytanácsos, akik előbb a pályaudvaron beszélgettek.

Elsőnek Paar gróf főhadsegéd érkezett a perronra, a következő pillanatban pedig huszár tábornoki egyenruhában megjelent a király; néhány percig állt, de nem szólt senkihez, azután fölszállt a szalonkocsijába. A felség katonásan szalutált az ajtóból a tisztelgő uraknak, majd visszavonult kocsijába. A vonat, amelyet Marcheggig Braun fűtőházi felügyelő vezetett, pontban két órakor robogott ki a pályaudvarról Bécs felé.

A gyermekkórház kezelése.

A közgyűlés határozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 12

Az Andrányi Károly által alapított gyermekkórház néhány hét múlva megnyílik és pedig városi kezelésben. A Fehér Kereszt-egyesület, mint ismeretes, ajánlatot tett a kezelésre, de miután az egészségügyi bizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy előnyösebb, ha a kórházat a város veszi kezelésébe, a Fehér Kereszt egyesület visszavonta indítványát és a törvényhatósági bizottság mai közgyűlésén kimondta, hogy:

1. Városi kezelésbe veszi a kórházat.
2. Köszönetet mond a Fehér Kereszt egyesületnek azért a buzgóságáért, amelyet a kórház építése körül kifejtett.
3. A kórház ellenőrzésére bizottságot küld ki, amelynek életfogytiglani tagja gyoroki Andrányi Károly. A törvényhatósági bizottság négy tagot, a Fehér Kereszt egyesület egy tagot küld ki a bizottságba, amelynek tagjai lesznek még Issekutz László dr., Mälek Lajos dr., Neuman Adolf és Steiner Ferenc, továbbá hivatalból a főorvos és a főkapitány.
4. A város által évenként a Fehér Keresztnek adományozott ezer koronát, ezentúl a gyermekkórháznak adja a város, miután a Fehér Kereszt ambulanciája megszűnik.

5. Utasítja a közgyűlés a felügyelő-bizottságot, hogy a kórházi szabályrendeletet mennél sürgősebben készítse el és terjessze be.

Ezeket határozta a közgyűlés a gyermekkórház ügyében és ilyképpen a kórházat rövidesen át adják rendeltetésének.

Kölcsön a más házára.

Börtönre ítélt aradi csalók.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 12

Két furfangos aradi csaló felett ítélezett ma, — mint Nagyváradról jelentik — az ottani ítélőtábla. Egy aradi építési vállalkozó egy földművessel együtt könnyű szerrel akart pénzhez jutni s egy vagyonos gazda nevében annak házára minden megbízás nélkül nagy összegű kölcsönt akartak felvenni. A turpisságnak azonban még idejekorán nyomára jöttek és így a csalás megghiúsult.

Az érdekes ügy részletei a következők:

Kerekes Péter aradi építési vállalkozó melleslegesen kölcsönök közvetítésével is foglalkozik. Ezt a mesterséget arra használta fel, hogy Ivanov János aradi jómódu földesgazda házára nagyobb összeget akart felvenni, de úgy, hogy Ivanov arról mit se tudjon. Megállapodott Siklován Tódor aradi földművessel, hogy ő Ivanov nevében majd levelezést fog folytatni az Általános Pénzügyi Vállalat című fővárosi hitelközvetítő intézettel s az onnét érkező leveleket Siklovánnak Edelspacher-utca 6. szám alatt levő lakására fogja küldeni Ivanov Péter címére.

Siklován beleegyezett a dologba, s ekkor Kerekes Ivanov aláírásával irt a Nagyszebeni Földhitelintézetnek, hogy házára telekkönyvi bekebelezés mellett kölcsönt akar felvenni.

A bank a levélre válaszolt is és a választ Ivanov Jánosnak Edelspacher-utca 6. szám alatt levő lakására címezte. A levélhordó a levelet mindannyiszor elvitte a fenti címre, ahol mindig Siklován vette át azokat és átszolgáltatta.

A múlt év október elsején már annyira előrehaladtak a bankkal folytatott tárgyalások, hogy Kerekes beszerezte az ingatlanra vonatkozó telekkönyvi hiteles másolatokat és beküldötte az intézetnek, kérve, hogy a lehető legmagasabb kölcsönt adják meg neki. Majd levelezésbe bocsátkozott Weisz Vilmossal, a Pénzügyi Vállalat budapesti ügynökével és két százalék províziót ígért neki, ha minél nagyobb összeget eszközöl ki a házára.

A dolog azonban nem ment olyan simán, mint Kerekes gondolta, mert a nagyszebeni pénzügyi intézet kijelentette, hogy Aradon csakis aradi képviselője, Szűcs F. Vilmos utján bonyolít le kölcsönügyleteket és Weisz közvetítését nem vette figyelembe.

Weisz ekkor Szűcs F. Vilmoshoz fordult és Ivanov alias Kerekes beleegyezésével őt bizta meg a kölcsön további megszerzésével. Szűcs a Nagyszebeni Földhitelintézetnél negyvenhatezer korona kölcsönt szavaztatott meg a házára s most csak a kötelezvény aláírása volt hátra.

Szűcs elment az Edelspacher-utca 6. szám alá, de Siklován időközben elköltözött onnét s így ott senkit sem talált. A bejelentő hivatal segítségével azután megtudta Ivanov János lakását és elment, hogy aláírassa a kötelezvényt. Akkor derült csak ki, hogy Ivanov az egész ügyről mit sem tud s hogy neki eszé ágában sincsen kölcsönt felvenni.

Szűcs feljelentést tett a rendőrségen és a nyomozás kiderítette, hogy a csalást Kerekes és Siklován követték el, akik így akartak pénzhez jutni.

Az ügyesség megindította ellenük az eljárást s az aradi törvényszék a főtárgyaláson csalás büntetésének kísérlete miatt Kerekes Pétert egy évi, Siklován Jánost pedig hat hónapi börtönre ítélte. A nagyváradai ítélőtábla ma ezt az ítéletet helybenhagyta.

Az aradi építőmesterek

Balcsó Antal ellen.

Bepanaszolt városi hivatalnok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 12

Az Aradi Építő-iparosok Szövetsége ma terjedelmes beadványban fordult a városi tanácshoz; azt kéri, hogy Balcsó Antalt, az aradi mérnöki hivatal alkalmazottját, tiltsák el az épület tervek készítésétől, mert arra nincs képesítése.

A panaszból közöljük a következőket:

A múlt évben megkezdődött a Mossóczy-féle birtok parcellázása és ennek következtében ott a múlt évben nagyarányu építkezés indult meg. Mintegy negyven ház már fel is épült és az építkezés jelenleg is folyamatban van. A napokban feljelentés érkezett az aradi építőiparosok szövetségéhez, hogy a házak terveit legnagyobb részt Balcsó Antal készítette és a terveket több aradi kőművesmester védőmesterként aláírta. A feljelentés meg is nevezte, hogy az egyik ilyen kőművesmester Csobán Tivadar volt. Az ügyet vizsgálni kezdték s többek között Csobán Tivadart is kihallgatták. Az ő vallomása alapján azután az építőiparos-szövetség beadványt adott Balcsó ellen a városi tanácshoz s ebben a feljelentésben a következőket mondja:

Csobán Tivadar kihallgatván, kiderült, hogy Balcsó Antal tényleg küldött hozzá terveket aláírás végett és ő ezeket tényleg alá is irta. Csobán Tivadar eladta, hogy Balcsó Antaltól a tervek aláírása fejében egyetlen fillért sem kapott, hanem csupán azért irta alá azokat, mert Balcsó Antal a város mérnöki hivatalában lévén alkalmazva, nem mert vele ujjat buzni.

Most már annak a megállapítása válnék szükségessé, — mondja a följelentés, — hogy milyen alapon tervez Balcsó Antal? Tudomásunk szerint erre neki semmiféle képesítése nincsen. Balcsó Antal nem műépítész, nem is építőmester, sőt csak nem is kőművesmester.

Összeférhetőnek tartja-e a tekintetes városi tanács ezt az eljárást a városi hivatalnok karának presztizsével. Alig hihetjük.

Nyilvánvaló, hogy valaki nem lehet egyszerre városi hivatalnok is, iparos is. Balcsó Antalra azonban, úgy látszik, nem áll ez a szabály.

A Balcsó által tervezett, Gyurák András tulajdonát képező ház a tavaly ősszel történt esőzések folytán már az építkezés alatt összeroppant, s a keletkezett nagyobb arányu falsúlyedést csak ügygyel-bajjal lehetett kijavítani. Tud-e a mérnöki hivatal erről az esetről?

A feljelentés a továbbiakban megindokolja, hogy mik azok a körülmények, amelyek igazolják azt, hogy Balcsó Antal mulasztást követett volna el. Végül pedig az építőiparos-szövetség Balcsó ellen a vizsgálat megindítását kéri annak megállapítására, hogy a feljelentésben közöltek megfelelnek-e a valóságnak. A jelentés a következőképpen fejeződik be:

Tisztelettel kérjük nevezett ellen az eljárás megindítását s annak befejezése után legalább is azt, hogy neki megtiltassék, hogy magánfeleknek bármilyen építési rajzokat és terveket készíthessen. Kérjük egyben ennek kapcsán Balcsó Antal működési körének szigorú körülhatárolását s mindennemű építéstechnikai kérdésben való hivatali közreműködésének eltiltását, miután képesítése erre nincsen.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

* **Az Operaház bérbeadása?** Budapesti tudósítónk telefonálja: Hír szerint Mader Rezső és Beck Vilmos együttesen akarják bérbevenni az Operaházat, még pedig olyanformán mint a kolozsvári Nemzeti Színházat kezelik.

* **Az aradi színház új primadonnája.** Nagyváradról írják: Hónapok óta vajudik az a kérdés, megy-e vagy marad Nagyváradon a csicseregő, a hamis kis Dióssy Nusi. Típpeltek nap-nap után a primadonna rajongói és ime végre mégis istenhozzádot kell mondanunk, mert Dióssy Nusi most már holt bizonyossággal megyen. Erdélyi Miklós ugyan hajlandó lett volna kifizetni a magas vinkulumot, de a színészegyesület nem egyezik bele a szerződésszegésbe s így a primadonnát az aradi szerződése felbonthatatlanul köti.

* **A santa ördög meséi.** (Könyvsorozat Budapesti. Szerkeszti Tábori Kornél.) Lesage régi híres regényéből ismerjük a santa ördögöt, aki éjszaka leszedi a madridi háztetőket és a szalamankai diáknak megmutatja a város titkait, nyomorát, bűneit és szenvedéseit. Tábori Kornél, aki már egész sereg feltűnést keltő kriminálszociológiai könyvet írt, elhozta most ide az élesszemű santa ördögöt, hogy Budapest titkait hiven megmutassa. Jó tollú és hozzáértő írók dolgozzák föl az új könyvsorozatban a legérdekesebb témákat s ezek az őszinte könyvek minden regénynél érdekesebbek is. Az első kötetet *Cifra nyomorúság* címmel Pásztor Mihály írta, akinek előző művéről vezércikkék számoltak be példátlan dicsérrel. Arról szól az új könyv, hogy a szép pesti palotákban mennyi nyomor van elraktározva. Bemutatja, hogy mily rettenetes következményei vannak az eladósodásnak. Bemutatja a korrupciót; megmutatja, hogy milyenek a született alperesek. Végül bemutatja Budapest gyomrát, Budapest kártyárait, turfbolondjait s a többi hasonló típusokat. — A könyvsorozat második kötete még szenzációsabb. A címe: *Bűnös nők* s a szerzői: Tábori Kornél hírlapíró és Székely Vladimir rendőrfogalmazó. A maga nemében irodalmi remekmű az a bevezetés, amelyet Molnár Ferenc, a kitűnő író a könyv elé írt. Azt hisszük, elég lesz, ha egyszerűen a főbb fejezetek címére utalunk: Bűn és szerelem. A csibészlány. Házitolvajok, cselédek. A lopás módjai. Üzleti, vasuti, utcai és kleptománias tolvajok. Szélhámosok, kalandorok. A patológia szélhámosai. Zsarolók. Jósolók és kuruzslók. A prostitúáltak. Angyalcsinálók. Véres büntettek. A szép kiállítású könyvek, amelyekhez Bér Dezső pompás címképet festett, meglepő olcsók. Mind a kettő összesen 2 kor. 50 fillérbe kerül postaköltséggel együtt, ajánlva. Kapható Tábori Kornélnál, (Budapest, VII., Wesselényi-utca 15.) és minden könyvesboltban.

* **Ternovszky Margit a Parkklubban.** A szegedi színház műkedvelő primadonnája, Ternovszky Margit e hó 29-én a fővárosi közönségnek is bemutatkozik és pedig Augustus kir. hercegasszony védősége alatt a Parkklubban a D. M. K. E. javára rendezendő fényes hangverseny keretében.

* **Odry Lehel aradi énekiskolája.** Az öreg Odry Lehel ismét visszaköltözött Aradra és június 1-én énekiskolát nyit Batthyány-utca 33a. szám alatt levő lakásán. Az ősz Odry Lehel ismert neve garancia arra, hogy a növendékek jó kiképzésben részesülnek.

* **Hírek az Urániából.** Páratlan sikere volt Pekár Gyula kiváló darabjának az *Uránia* színházban. A keddi és szerdai előadásokon zsúfolt nézőtér előtt olvasta fel Hunyady József a nagyszerű darabot, mely művészi leírásban adja a francia forradalom képét. A nagy érdeklődés és számtalan oldalról hangoztatott kívánság arra bírta az igazgatóságot, hogy valószínűleg a jövő héten újból műsorra tűzi ki a Francia forradalmat, ugyancsak Hunyady művészi előadásában. Csütörtökön az új és csupa kiváló mozgóképkepekkel álló műsor kerül előadásra. A pompás képek közül is különös érdeklődésre tarthat számot az idomított kakaduk című kép, mely a modern dresszurának

meglepő eredményeit mutatja be. Három kacagtató bohózat, két látványosság, természet utáni felvételek gondoskodnak arról, hogy a közönség jól érezze magát az *Uránia* színházban. A nagyszerű új műsor még csak csütörtökön és pénteken kerül színre.

HA A HADNAGY REGÉNYT IR...

Egy katonatiszt karrierjének vége.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, május 12.

Egy fővárosi esti lap ma megjelent száma rendkívül érdekes dologról ad hírt. Ha a közlemény megfelelő a valóságnak, olyan intézkedés történt az osztrák-magyar hadseregben, amilyenre talán még nem volt példa. Egy fiatal tengerésztisztet szólítottak fel a közlemény szerint a napokban arra, hogy adja be haladéktalanul lemondását. A felszólításnak nem megszokott sablonos előzményei: adósságcsinálás, bűncselekményi eljárás, kártya stb., hanem egészen új és eddig még nem alkalmazott indoka van. Azért kell lemondani a hadnagynak, mert *regényt írt*, még pedig színes, fantasztikus, izgalmas részletekben bővelkedő könyvet. A könyv nem pikáns kalandokról, hálószoza titkokról, szerelemről, nem társadalmi ferdeségekről szól, nem szocialista tendenciájú, mint a rangjáról lemondott *Káplán Géza* honvédfőhadnagynak tavaly megjelent és nagy feltűnést keltett kötete. Azt írja meg könyvében a kis tengerésztiszt, — akinek Pólaban a tengerpartján bő alkalma volt, hogy ábrándjait íróasztalánál kidolgozza és papírra vesse, — hogy *miképpen fog lefolyni a jövő háborúja Itália és Ausztria-Magyarország között*.

A téma mindenestre nagyon merész. Megírja regényében Sz. M. tengerésztiszt, hogy trieszti olasz irredentisták indítják meg a küzdelmet, mire szövetségesünk, Olaszország, a haditerv szerint Montenegró és Szerbián keresztül teljes erejével ráveti magát Ausztria-Magyarországra, azalatt pedig a szerb és montenegrói bandák Dalmáciába csapnak be. Amde — írja Sz. M. — a monarchia egy váratlan pillanatban lecsap Itáliára, amely a támadás ellen védekezni sem tud.

A regény további részében fontos katonai és stratégiai titkokról szól, amelyet Sz. M. nek, mint tengerésztisztnek alkalma volt megszerezni. Ezek a titkok állítólag nagy meglepetéseket tartalmaznak és a hadi viszonyok alapos ismeretére mutatnak.

A hadvezetőség a napokban jött rá, hogy Sz. M. könyvét ki akarja nyomtatni és mivel úgy találta, hogy ilyen irányú könyv megjelenése a monarchiára nézve veszedelmes lehetne, teljes erélyvel járt közbe a könyv kiadójánál, — ahol már sajtó alatt volt a munka, — hogy a könyv megjelenésétől álljon el. A kiadó a katonai hadvezetőség fellépésétől annyira megijedt, hogy elállott a könyv kiadásától.

Sz. M. tengerésztisztet pedig felszólították, hogy azonnal adja be tisztí rangjáról való lemondását.

TANÜGY.

(—) **A gáji tanítók háza.** A város mai közgyűlése elhatározta, hogy az eddigi tervtől eltérőleg a gáji tanítók házát a tanács előterjesztésére a *Gizella*-térre építi.

Elvetemült nők.*

Véres büntettek.

(Fővárosi tudósítónktól.) A gyöngye női kéz ritkábban markol tört, vagy golyós fegyvert, mint a férfi; de ha rávetemedik, a kivitelben tul is tesz a férfin, ami a boszuvágyat, a kegyetlenséget, a legáljasabb fajtájú furfangot illeti. Rablógyilkos nők szertelen vadsága nem egyszer megdöbbentette már a világot.

Szerencsére jórészt nem anyagi érdek készteti a nőt véres büntetetre: többnyire a szerelem fanatikusa, vagy éppen örültje, amikor emberpusztításra szánja el magát. De őlui tud számítón és borzalmas nyugodtsággal is. S még rettentőbb tán az értelmi szerző leple alatt. A história már kimutatta, hogy Néró és Kaligula iszonyu kedvteléselei jelentős részben prostituált hölgyek művei voltak; a középkori brávók törét is gyakorta nők irányították s mindenki olvashatott a Medici Katalinok méregkeveréseiről. Hát a hírhedt magyar nagyszasszonyról, aki a legenda szerint ártatlan hajadonok vérével frissítette fel a hervadó szépségét? Akkor persze még nem beszéltek a doktorok hisztériáról és perverzításokról, de ma már tudjuk, hogy a murányi Vénusz abnormis agyu nő volt.

Épelméjű nők sorában is akadunk bestiális gonosztevőkre. A kriminalistáknak érdekes tapasztalása, hogy a nő, — ha bűnbe esett — sokkal kiméletlenebb tud lenni, mint a férfi. Lombroso egész sereg ilyen diszpéldányról emlékszik meg, Magyarországon azonban a mi kutatásunk nagyon csekély — tehát aránylag örvendetes — eredménynyel járt...

A negyvenes években Kolozsvár mellett fogtak el egy házaspárt, amely több gyilkosságot követett el. Volt egy fiatal lányuk, aki irtózott a vértől és anyja kényszerítette, hogy éjjel levágott emberfejet vigyen végig a városon. Attól fogva kegyetlen és vad lett a gyermekleány, ami a bűnös nevelés hatását is igazolhatja...

A hatvanas évek elején sokat beszéltek egy leányról, aki az alföldi betyárok közt élt, férfiruhában garázdálkodott és sok rablóhadjáratban vett részt lóháton. Hiressé tette a bátorsága és kegyetlensége. Egyszer rajtaütöttek a zsandárok. A péteri csárdában rejtőzött el s amikor a zsandárok benyitottak, a korcsmárosné nevetve szólt:

— Nincs itt senki, csak a hugom.

— Hol van? — kérdezte a zsandárok vezetője.

— Beteg, az ágyban fekszik.

A zsandár betekintett a nyitott ajtón. Bent feküdt egy pirosarcu lány, de a takaró csücske alól kilátszott — a sarkantyus csizmája.

A zsandár pisztolyt rántott és rákiáltott a csárdásnéra, hogy adjon ruhát a lánynak, mert az közönséges zsvány és el fogja vinni. A menyecske nagyot sikoltott, beugrott a kis szobába és magára zárta az ajtót. Mire betörték, a csizmás leány eltűnt. Fölkutatták az egész házat, pincét-padlást — hasztalanul.

Az egyik férfi, aki nagyon megunt a keresést, dühében belevágta a szuronyát az udvaron álló szénakazalba s erre fojtott kiáltás hangzott föl. Széthányták a kazlat és női holttestre bukkantak. A szurony ép a betyárleány szívébe fúródott...

A kilencvenes években óriási feltűnést keltett a hódmezővásárhelyi méregkeverés, a Jäger Mariék hosszú bűnlajstroma. Ezeknek az asszonyoknak tudvalevőleg üzlet volt a gyilkolás, bebiztosították a férjüket, anyjukat, gyerekeiket, aztán méreggel pusztították el őket, hogy a biztosítási díjat zsebre vágassák.

A rablógyilkosságok krónikájában — az erőt

* Mutatvány *A santa ördög meséi* c. sajtó alatt levő új könyvsorozat második kötetéből, melyet Tábori Kornél hírlapíró és Székely Vladimir rendőrfogalmazó írtak.

kiváló büntett, utonállás stb. férfivirtus lévén — aránylag is kevés szerep jut a nőnek. A terv ugyan nem ritkán az ő agyából pattant ki, de a végrehajtásban ritkán segédkezik aktív módon. Annál többször a gyilkos merényletekben, főképp vítriódrámákban. Aldozata hol a csábító, hol a vetélytárs, célja pedig az olesufítás. Egészen nőre valló szándék.

Az utóbbi esztendőben öt iszonyu büntett száradt női lelken s valamennyit szennyos anyagi okból, a legbrutálisabb férfiakat megszégyenítő módon hajtották végre.

Kotász Zsófia cselédleány 1900. márciusában Budapesten a Váci-körút 35. száma alatt megfojtotta és kirabolta kenyéradóját, Benkner Lipótnét, született Braun Juliát.

Petró Gyula asztalos felesége 1902. júliusában aradi-utcai lakásán megölte és kirabolta Erdei Sándor ékszerészt. A holttestet földarabolta s gyermekkoosin a Sziget-utcaiba vitte, hogy elrejtse ott egy üres telek palánkjánál.

Andó Julia cseléd 1902. októberében Alberti-Irsán megölte és kirabolta Horváth Kálmán negyvennyolcas honvédkapitányt. Tizenöt éves volt ez a kis bestia.

Seemayer Katalin cseléd 1909. áprilisában Versecen tizenöt késszurással végzett dr. Radics Emilián szerb kolostorfőnök hetvenéves özvegyével. Ezt a gyilkost meglepték s azután magába dőlt a kést néhányszor. A negyvenöt éves leány a szeretője után akart kiszökni Amerikába s gyilkosság útján próbálta megszerezni a szükséges összeget.

Trokár Maresa mind közt a legkülönb bestia. Ez a cigányasszony volt a dánosi rablógyilkosság értelmi szerzője. Ő térdelt a szegény Szarvas Teréz karjain is, amíg Balog Tuta és társai kielégítették aljas szenvedelmüket a szép leányon. S amikor a hajadon sikoltott, védekezett, Trokár Maresa beledöfte kését a leány mellébe. De jobboldalt, nem a szívére, — hogy életben maradjon, amíg az erőszakos szerelem zsákmányán meg nem osztozkodnak. Azután Trokár Maresa vágta el a lány nyakát. Milyen angyali teremtetések ehhez képest az orosz nőforradalmárok, a Spiridovna Mária és Leontjev Tatjánák, vagy a francia revölúció Corday Saroltája!...

A miniszterbukató bank

Burián István lemondás előtt.

Távirati tudósítás.

Arad, május 12.

Irtunk már arról, hogy Boszniában a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank pénzügyintézetet akar létesíteni. Az új pénzügyintézetnek *Boszniai Agrár Bank* lesz a címe. Ennek fölállítása érdekében Burián István közös pénzügyminiszter is lépéseket tett és a magyar álláspontot védelmezte. A Lueger által vezetett osztrák keresztény szociálisták gyűlölettel nézték ezt és ezért megindították a hajsztát Burián István ellen.

Az osztrák annexió-bizottságban a leggaládabb vádakkal illették csak azért, mert magyar ember léte a magyar banknak Boszniában való fölállítását lanszirozta.

Eddig kétséges volt, hogy a keresztényszociálisták elérik-e céljukat: Burián megbuktatását. Most már azonban biztosra vált, hogy a közös pénzügyminisztert menesztik.

Az annexió-bizottság — mint Bécsből táviratozzák — ma ülést tartott, amelyen Bienenrth miniszterelnök be-

szélt Burián magatartásáról. Beszédéből határozottan kiolvasható, hogy a közös pénzügyminiszter megbukott.

— Megvitattuk az agrárbank ügyét — ezzel kezdte Bienenrth hosszú beszédét — és megbeszéltük a kormány tagjaival az összes fontos körülményeket, amelyek megvitatása után *konstatáltuk, hogy nem lesz módunkban illetékes helyen Burián álláspontját képviselni.* A közös pénzügyminiszter az osztrák érdekekre való tekintet nélkül önállóan járt el e kérdésben s mi már egy általa kötelezővé tett nyilatkozat elé voltunk állítva. Ezért a kormány *nem képviselheti Burián álláspontját.*

Politikai körökben biztosra veszik, hogy Burián a közeli napokban beadja lemondását.

HIREK.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZENVEDÉSEI

Aradon lefoglalt német könyv.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 2.

Szokatlan könyvfoglalás történt ma Aradon. A vámhivatal lefoglalt egy német könyvet, amelyet egy évvel ezelőtt Ausztria területéről kitiltottak, de a kitiltás Magyarországra nem vonatkozik.

Weisz Leó könyvkereskedő címére ma Lipcséből könyvküldemény érkezett. A külföldről ideküldött csomagokat a vámhivatalban a szabályok értelmében átvizsgálják. A vámhivatal konstátálta, hogy a csomagban Tschudi Lajos német írónak *Erzsébet királyné* című könyve van. Amikor a kereskedő szolgálja a hivatalban jelentkezett a könyvért, ezt mondták neki:

— A könyvet nem adhatjuk ki, mert az Ausztriából ki van tiltva. Közbevetőleg meg kell itt jegyezni, hogy Tschudi könyvét tényleg kitiltották Ausztriából, mert a mi Nagycsászárunk *szenvedéseiről* olyan hangon írt, ahogyan azt az osztrák cenzura nem engedheti meg.

A kereskedő előtt érthetetlen volt a vámhivatal üzenete és ezért alkalmat keresett magának, hogy Veress Dénes fővámszedővel beszélhessen. Weisz kijelentése szerint a fővámszedő ezt mondta:

— A könyvet Ausztriából kitiltották és amit Ausztriában nem szabad terjeszteni, azt Magyarországon is tilos árusítani. A lefoglalt példányt felküldöm a belügyminisztériumba.

Hihetetlennek tartottuk, hogy a fővámszedő az osztrák törvényeket Magyarországra nézve is érvényesnek fogadja el, ezért az Aradi Közlöny munkatársa fölkereste Veress s információt kért tőle.

— Tudomásom szerint — mondta a fővámszedő — a könyv Magyarországból is ki van tiltva, azért foglaltam le.

Munkatársunk itt közbevetette, hogy a lefoglalt könyvet sok ezer példányban árulják Magyarországon és Aradon is látni azokból.

— Ezt nem tudom — mondta a vámr. Az én tudomásom szerint a kitiltást még nem vonták vissza. Ezért kötelességem volt lefoglalni és a belügyminiszterhez fölküldeni.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 13-án az időjárás: enyhébb, elvélve csapadék.

— A vesztőhely megváltására. A Pécskai Takarékpénztár Részvénytársaság 20 koronát küldött hozzánk a vesztőhely megváltási céljaira.

— Ferenc József és Frigyes király találkozója. Bécsből táviratozzák: Ferenc József és Frigyes dán király augusztus hó elején fognak találkozni Ischlben, ahová a dán király öfelsége látogatására utazik.

— Csernoch püspök bérmautja Aradmegyében. Ma este érkezett meg az aradmegyei Elek községbe Csernoch János csanádi püspök, aki tudvalevőleg most járja be az egyházmegyéjét s a bérmlás szentségét kiosztja. Makóról Elekre ment ma este; a község határában lovasbandériummal fogadták. A püspök szombaton Kisjenőn lesz. Ide kellett volna elmenni Székudvar 250 gyermekének. A sok bérmlándóra való tekintettel arra fogják kérni a püspököt, hogy menjen át Székudvarra is. Itt említjük meg Wenckheim Frigyes gróf ama humánus cselekedetét, hogy 49 székudvari gyermeknek ma bérmaajándékokat vásároltatott és azt a napokban kiosztatja.

— Vilmos császár és a magyar válság. Bécsből táviratozzák: Itteni politikai körökből eredő forrás szerint a német császár ideérkezésének nagy fontosságot tulajdonítanak. A császár nagy figyelemmel kíséri a közös hadsereg fejlesztésére irányuló törekvéseket és bécsi látogatása alkalmával értekezések lesznek a létszámmel, a két éves katonai szolgálat és az építendő új Drednaught hajókra nézve is. Szóba kerülnek a magyar nemzeti követelések és a magyar válság ügye is.

— Kossuth Ferenc diszpolgársága. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter táviratilag köszönte meg Arad városának diszpolgárrá való választását. A táviratot Kádas Kálmán főjegyző bemutatta a közgyűlésnek, mely éljenzéssel vette azt tudomásul.

— A német császár utazása. Pólaból táviratozzák: A Hohenzollern-jacht, a Stettin-cirkálóhajó és a Szleipner torpedóhajó által kísérve, fedélzetén a német császári párral, holnap délből egy órakor ideérkezik. Az udvari különvonat, melyen a császári pár holnap délután négy órakor tovább utazik Bécsbe, már itt van. A hadikormányzat a moló végén a császári pár fogadására pavillont építtetett és a riván szépen feldiszitett diadalkaput állíttatott fel. Monterucceli gróf tengerészeti parancsnok a császári pár üdvözlésére már ideérkezett. A trieszti helytartót és Patiorek hadtestparancsnokot holnap várják. Holnap érkezik ide Brientből a Phantasie fedélzetén Mária Jozefa főhercegnő. A császári pár fogadásánál a csapatok sorfalat fognak képezni. A molón tengerészek fognak állani a tengerészeti zenekarral. Triesztből számos rendőr érkezett.

— Lukács László és a lacfalusi román pap. A magyar politikai életben két Lukács László szerepel. Az egyik a volt pénzügyminiszter, a másik a lacfalusi román pap. Az „Adeverul” című bukaresti lap abból az alkalomból, hogy a király Lukács Lászlót hétfőn fogadta, tévedésből azt írta, hogy a *lelkész* Lukácsot fogadta a felség, sőt közölte is a képviselő fotográfiáját. Egyben a nemzeti politika jobbra fordulását látta ebben. Az Adeverul ma helyreigazította a cikket, mert közben kiderült a nagy tévedés.

— Aradi gyermekmenhelyek Biharmegyében. Az aradi gyermekmenhely a megye területén is számos telepet létesített, úgy, hogy 2000 gyermek van elhelyezve az aradi menhely folyán. Terjeszkedését még egyre óhajtja folytatni az aradi intézet, de Aradmegye területén már ehez alkalmas község nincsen. Most Biharmegye alispáni hivatalához írt át az aradi intézet, hogy kaphatnak-e céljaikra területet Biharmegyből.

— **Szterényi — szegedi képviselő?** Szegedről táviratozzák, hogy ott állítólag mozgalmat indítottak volna *Bánffy* báró ellen azzal a céllal, hogy az első kerületi képviselőiséget *Szterényi* József államtitkárnak kínálják fel. A mozgalomban 500 választó jár elől és azzal indokolják eljárásukat, hogy Szterényinek Brassóban állítólag nem biztos a mandátuma. A kereskedelmi államtitkár a szegediek akkor kedvelték meg, amikor két hónappal ezelőtt a munkásbiztosító-pénztár házának felavatásán beszélt és több napot töltött Szegeden.

— **Kaas Ivor báró állapota.** Budapesti tudósítónk jelenti: A mai lapok egy részében riasztó hírek szólnak Kaas Ivor báró állapotáról. Egyik-másik már azt írja, hogy a báró haldoklik. Ezek a vész hírek valótlank. A báró, aki az éjféltájon lázas volt, éjféltán elaludt s ma délelőtt kilenc óra tájon szinte felfrissülve ébredt fel. Egyáltalán nincs ok még az aggodalmak táplálására. A lapok közlései annyira megriasztották a közönséget, hogy már reggel hat óra óta szüntelenül csilingel az István-uti telefon csengetője. Szüntelenül tudakozódnak a beteg állapotáról. Maga Eötvös Károly, akit a válságos hír nagyon megriasztott, már reggel hat órakor tudakozódott jó barátja hogylétéről.

— **Előléptetés.** Babescu Elek magyar kir. honvéd hadnagy a nyitrai honvédezredben főhadnaggyá lépett elő.

— **A törökországi események Londonból** táviratozzák: Konstantinápolyi táviratok szerint a helyzet az új törökökre nézve fenyegető. Három tüzértisztet letartóztattak és elítéltetés végett Szalonikibe szállítottak. Az első hadtestet, mely a konstantinápolyi zendülésben részt vett, vasuton elszállították, mert az új törökök attól tartottak, hogy a katonákat a reakció érdekében való tüntetésre használják fel. — **Berlinből** táviratozzák: Bedeagachból körülbelül 30 ezer katonát küldtek Mervinába állítólag a rend helyreállítására, valóban pedig azért, hogy megvédjék Kisázsiaiban a hadsereg intézkedéseit a reakcionáriusok ellen. Ötven hajón a második hadtest csapatait szállítják Mervinába.

— **Városi segélyezések.** A törvényhatósági bizottság mai közgyűlése a tanács javaslatára a pénzügyi bizottság javaslatával szemben az országos közművelődési egyesületnek öt éven át évi 500 korona segélyt szavazott meg. Az aradi ruházati iparosok és kereskedők szövetsége a Szt. István napon rendezendő országos szabó kongresszus segélyezésére a tanács 200 koronát ajánlott, a törvényhatósági bizottság azonban 400 koronát szavazott meg.

— **Új ügyvéd.** Kotzó Jenő dr., Kotzó Jenő gurbai jegyzőnek, Aradmegye törvényhatósági tagjának fia, akinek neve tárcái és versei révén az aradi közönség előtt is ismeretes, a múlt héten, Budapesten, kitüntetéssel tette le az ügyvédi vizsgát. Kotzó dr. Nagyváradon, Várady Zsigmond dr.-ral fog társas irodát folytatni.

— **Meggyilkolt aradmegyei erdőkerülő.** Az aradmegyei Drauc községben ma holtan találták meg kunyhójában *Blázs* Tódor erdőkerülőt. A kunyhó fel volt gyújtva. Minthogy a kunyhó körül vérvnyomokat találtak, a csendőrség abban a feltevésben van, hogy gyilkosság történt. Az aradi kir. ügyészség megindította a vizsgálatot. Azt hiszik, hogy a vadászok ölték meg, mert *Blázs* erős és félelmetes üldözője volt az orvvadászoknak.

— **Aki a császártól kér pénzt.** Egy sopronkereszturi béres a császárhoz német nyelvű levelet intézett, amely magyar fordításban a következőleg szól:

„Kedves Császár Uram! Mivel nagyon szűkben vagyok a pénznek, azt hiszem, Ön megtehetné nekem azt a szíveséget, hogy 4000 forintot ajándékozna nekem. Könyörüljön rajtam. Feladó Z. A. Sopronkeresztur, jelenleg Sopronban. Amen.”

A levél megjegyzés nélkül érkezett a kabinetirodából a belügyminiszterhez, ki azt a soproni főszolgabíróhoz küldte le, ki viszont a körjegyző útján értesítette a folyamodót, hogy „a kedves császár ur” nem hajlandó őt kiséteni, mert amint láthatja, megjegyzés nélkül küldötte vissza a folyamodványt.

— **Lakatos Pista megkerült.** Megírtuk a minap, hogy *Lakatos Pista*, a dánosi bűnpör koronatanuja, a soproni Pannónia-szálló kis cigány-pincére eltűnt. Most arról értesülünk, hogy a kis cigányfiu tegnap megkerült. Budapestről hozták a gyermekvédő-liga egyik menhelyéről, ahol a napokban önként jelentkezett. Azért szökött meg, mert megunt a szállodai vendégek folytonos érdeklődését és mert a rendőrséggel is megijesztették. A kis Pista gyerek most a soproni Széchenyi-otthonban van, melynek igazgatója fog gondoskodni arról, hogy valahol másutt helyezze el őt, persze teljesen titokban tartván a gyermek kilétét. A Pannóniába tehát nem kerül vissza a kis cigányfiu, de lehet, hogy azért pincér marad, mert ehhez a mesterséghez van kedve.

— **Lakók forradalma.** Budapesti tudósítónk telefonálja: A Máv. nyugdíjintézetének nyolc háza van a budapesti keleti pályaudvar közelében, amelyet 25 év óta a nyugdíjas vasutasok béreltek. Most a házak gondnoka augusztus elsejére felmondott a lakóknak azzal az indoklással, hogy a lakásra aktív vasutasoknak van szükségük. A lakók Kossuth Ferenchez küldöttéleg szándékoznak menni, hogy a nyugdíjintézetnek ezt a tervét akadályozza meg.

— **Az Andrassy-téri székek.** A törvényhatóság mai közgyűlése megengedte *Glück* Józsefnek, hogy az Andrassy-téren a hársfák alatt levő székeket a járda mellett állíthassa fel.

— **Halálozás.** Mélységes gyász érte Kunéry Kálmánt, az Országos Magyar Népszövetség szerkesztőjét. Két hónapos kis leánykája, Klárika ma reggel megalt. Temetése holnap, 13-ikán délután fél öt órakor lesz a Weitzer János-utca 11. számú gyászaházból.

— **Gyilkosság és öngyilkosság.** Braunauból táviratozzák: Néhány nappal ezelőtt ideérkezett Bécsből *Scharinger* portás, aki hatalmas kosarával egy itteni szállodában szállt meg. Senki sem tudta, hogy csomagjában mit hozott. *Scharinger* kis leányát is magával hozta. Ma a szálló személyzete a kisleányt holtan, megmérgezve találta meg; *Scharingert* pedig az erdőben találták meg átmetszett torokkal. Felbontották a szállóban levő kosarat, amelyben nagy megdöbbenésre egy szétdarabolt női holttestet — *Scharinger* feleségének hulláját — találtak. A hatóság nyomoz a titokzatos ügyben.

— **Vallomás a halálos ágyon.** Bukarestből jelentik: Az „Adeverul” és a „Minerva” szinte hihetetlen esetről írnak. Bermanesti községben a napokban meghalt egy *Mecelu* nevű ember, aki 125 esztendő volt. Halálos ágyán megvallotta, hogy 25 éves korában, tehát száz esztendő előtt a magyar határon, *Pojána* községben megölte a szeretőjét. Azt vallotta, hogy bal-tával ütötte agyon s a holttestet hevenyészett rőzsemáglyán elégette.

— **Sírok és sírkertek kiültetését** a legszebb kivitelben jutányos áron olvállalja *Scherhag* Testvérek kertészete Orczy-utca 26. sz. 1974

— **A Gambrinus éttermében** állandóan mozgófénykép a kertben. Minden vasárnap délelőtt katonazene. Tisztelettel Kánya Géza. 1567

— **Tulzsufolt raktár miatt** minden a raktáron levő összes ékszereimet, arany és ezüst, valamint acél különlegességi férfi és női óráimat, láncok, gyűrűk, karperecek, valamint óriási valódi ezüst áru raktáromat u. m. tálcák, kosarak és sok száz más darabok, nemkülönben — elsőrangú nehéz tüzi ezüstölt „Chinai ezüst” áruimat beszerzési áron árusítom. A n. é. közönség szíves látogatásáért esd Weinberger Ferenc Arad, Andrassy-tér 20. 1445

— **Szeplők és májfoltok** ellen használjon eredeti Kárpáti-féle Benzoetej-ermet és Benzoetej-szappant. Kapható a készítőnél: Kárpáti János gyógyszerárban Arad, Boros Bénitér 15. szám. 893

— **Valódi angol tennisz verők**, tennisz hálók és labdák, futbalok, füles labdák, diabolók, mindennemű illatszerek, kefeárúk és bőrárúk, különösen nagy választék női bőrtáskákban, melyen leszállított árban lesznek eladva Hegedűs Gyula kefe, illatszert- és pipere üzletében Arad, Andrassy-tér 15. 41

— **Francia likörök** legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 171

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnek és hurutos bántalmaknak kitűnő hatása.
Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Szinye-Lipóczy
Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rindófrakpart 8.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Bocu Szevér** sajtópöre a kurián. Az esküdt-bírószág izgatás miatt még 1906-ban két hónapi államfogházra ítélte el *Bocu Szevért*, az aradi *Tribuna* szerkesztőjét, mert lapjában egy statisztikát közölt a románok elítéltetéséről és azt írta hozzá, hogy az elítéltek a magyar sovénizta moloch áldozatai. *Bocu Szevér* semmi-ségi panaszt jelentett be az ítélet ellen, amelyet ma tárgyal a kir. kuria. A kuria — mint budapesti tudósítónk jelenti — a semmiségi panaszokat elutasította és hozzájárult az esküdtbírószág ítéletéhez.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Tájékoztató. Berzova. Az ilyen dolgok miatt már sok kellemetlenségük volt a lapoknak s éppen ezért csak akkor írunk erről, ha a hatóság beleavatkozott. Tessék a hatóságnál följelentést tenni s ha eljárás indul az izgatók ellen, akkor megírjuk a bűnüket.

K. András. Acsuca. Sajnálattunkra olyan régi példányok már nincsenek meg, csak bekötött állapotban. Az egész kötetet azonban nem küldhetjük el.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

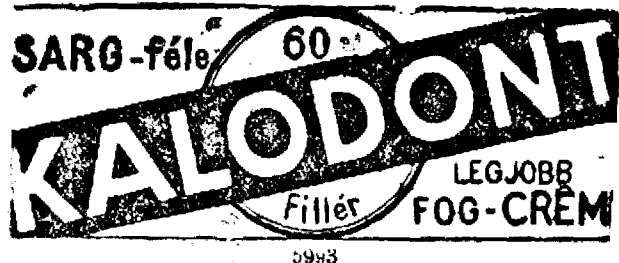
Budapest, május 12

Amerika 1-el magasabb. Vételkedv, kínálat gyenge. Elkelt 4 ezer métermássa 10—15 fillérrel olcsóbb áron. Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri májusra	7.58—7.59	7.59—7.60
Buza májusra	13.70—3.71	18.60—18.61
Buza 1909 októberre	11.71—11.72	11.74—11.75
Rozs októberre	9.29—9.30	9.33—9.34
Zab októberre	7.37—7.8	7.42—7.43

Zárul 5 órakor.

Oszták hitelrészvény 642.—
Magyar hitelrészvény 754 50

IDEGENEK ARADON.

— Május 12. —

Fehér Kereszt szálloda. Lefkovich Lipót utazó Budapest. — Balogh Ignác utazó Budapest. — Wust Mátyás utazó Budapest. — Kuchler Gyula ügyészhelyettes Budapest. — Gonda Lajos utazó Bécs. — Berger Lipót utazó Budapest. — Bodoz Pál utazó Szabadka. — Szecsoy Miklós joghallgató Budapest. — Grünwald László utazó Budapest. — Brüll Zsigmond utazó Debrecen. — Hercfeld Vilmos utazó Pozsony. — Otwald Károly utazó Budapest. — Munk Gyula utazó Budapest.

Steinhardt József utazó Bécs. — Weisz Adolf utazó Budapest. — König Emil százados Arad. — Fritz Mayer utazó Grác. — Veszeli Ignác utazó Budapest. — Sebestyén Pál utazó Budapest. — Stemmer Ernő mérnök Nagyvárad. — Bernfeld Kálmán utazó Budapest. — Hecht Adolf utazó Bécs. — Ambrus Soma hivatalnok és neje Marosvásárhely. — Keresztes Artur főhadnagy Szeged. — Laub Leon utazó Bécs.

Központi szálloda. Fekete József táblabíró Nagyvárad. — Petrean Vasile dr. ügyvéd Balasszálla. — Halász Sándor tisztartó Petrozsény. — Czukkermann Bernát utazó Budapest. — Szekár Lajos utazó Szeged. — Bruck Sándor igazgató Batta. — Korany Adolf utazó Budapest. — Hoffman Mór százados Budapest. — Markhet József kárbecslő Budapest. — Likács János utazó Budapest. — Deutsch Armin utazó Budapest. — Ligeti Miklós utazó Budapest. — Kohn Béla utazó Budapest. — Stauber Lipót utazó Budapest. — Weiszbaum Izó kereskedő Budapest. — Szigeti József gazdálkodó Talpas. — Weszetzky Sándor utazó Budapest. — Winkler Mór kereskedő Szeged. — Wittenberger Antal kanonok Temesvár.

Vass szálloda. Rubin József utazó Bécs. — Szanda Mór utazó Budapest. — Löwy Miksa utazó Debrecen. — Szalontay Barna gazdálkodó Cséfa. — Grünberger Salamon utazó Budapest. — Kritz Gyula utazó Szabadka. — Salamon Károly dr. ügyvédjelölt Gyula. — Tischler Dávid utazó Szatmár. — Zsolnai Frida színésznő Budapest.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. május 13-án, csütörtök:

1. Egy becsületügy. Bohózat. — 2. Római idill. Színes látványosság. — 3. Magyar mezőgazdaság. Természet után. — 4. Jól fizetett kiállítás. Humoros. — 5. Idomított kakaduk. Természet után. — 6. Polykonnyá változtatott s ilárd testek. Bohózat. — 7. Zeneóra. Színes látványosság.

8. A zergebőr.

Szenzációs színdarab Párisi művészek előadásában.

Előadások délután 6, este fél 8 és 9 órakor.

Az előadásra bárcikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.*

Szivarka hüvelyek nagy választékban.

Elsőrendű

hazai és porosz

Ipari és Cseplőgép szén

Kovács-Köszén,
Salon Köszén,
Pirszén (Koksz),
Vasaló Faszén,
Takaréktüzhely-szén.

Ugy köszén, koksz mint faszén **Boros Béli-tér 2. sz., saját ház, városi széntelepiünkről** rostálva, por és kömentesen lesznek házhoz szállítva.

Kneffel Károly és fia

vas- és szén-nagykereskedése.

Szíves megrendeléseit telefonon 139. szám, vagy **Andrássy-tér 14. sz. (Herman palota)** üzleti irókámban kérjük.

Egész vagonrakományok szállítására közvetlen a bányából bármely vasutálomásra, egyes vagonra, vagy éves kötésre, legjutányosabb ajánlattal szolgálunk.

Van szerencsém a nagyérdemű vásárló közönség és t. vevőim szíves tudomására hozni, hogy az

Andrássy-tér 16. szám alatt volt
üzletemet, a mai napon
Deák Ferenc-utca 2. sz.

Sebessy-féle házba

helyeztem át,

ahol visszavonhatatlanul csak

május hó 14-éig tart
már csak a hatóságilag engedélyezett végeladás.

A még raktáron levő összes árukat minden elfogadható árban árusítom ki.

Singer Sándor.

Valódi brünni szövetek

az 1909. évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény
3.10 m. hosszú
teljes férfiruhához
(kabát, nadrág és mellény)
elegendő, csak

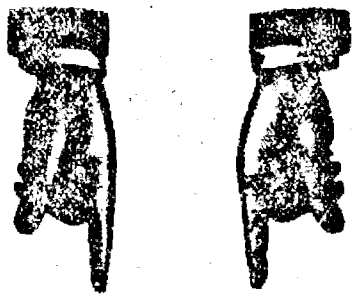
1 szelvény 7 korona
1 szelvény 10 korona
1 szelvény 12 korona
1 szelvény 15 korona
1 szelvény 17 korona
1 szelvény 18 korona
1 szelvény 20 korona

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.-K.-ért, színt, úgy felöltőszövetet, turistalődönt, selyemkamgarnt stb. gyári áron küld a mint megbízható és szolid cég mindent ismét posztógyári raktár 5381

Siegel-Imhof Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök, a melyeket a magánvevő élvez, ha szövetszükségletét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendeli meg, igen jelentékenyek. Szabott, legolcsóbb árak. Óriási választék. Mintahü, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss áruban.

Megnyílt

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedő

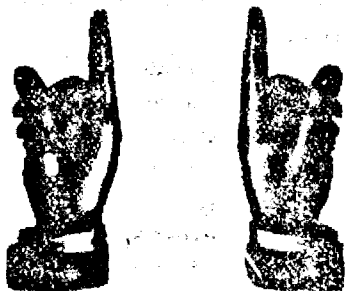
Andrássy-téri

főüzlete

Szabó Albert-ház (volt
Singer Sándor helyiség.)

Fiók-üzlet

Weitzer János-utca

Pártoljuk a hazai ipart!

Megnyit

a temesvári ernyőgyár fiókja.
Új nap és esernyő gyári raktár.
Arad, Andrássy-tér 20. szám alatt
(Központi szálló mellett)

Üzletemben a legdivatosabb
ernyőjondóságok gyári áron kap-
hatók. Elfogadok javításokat és át-
huzásokat is saját műhelyemben,
legolcsóbb árak mellett. — Ugyasz-
tén ajánlom az uri hölgyközönség
szíves figyelmébe és a felszerelt
francia fűzőkülönlegességeimet, mit
állandóan dusan raktáron tartok
Szíves pártfogás kér 1915

Kitűnő tisztelettel

Merkler Soma.**Garai Berta**

női divat műtermét
Eötvös-u. 12. szám

földszint 1952

helyezte át.

Vidéki és helybeli
rendelések pontosan
eszközölköttek.

Gyászruhák 24 órán
belül készítettnek el.

14007/1909.

Hirdetmény.

Miután a közadók kezeléséről
szóló 1888. évi XLIV. t.-c. 89. §-a
értelmében a folyó évi II. negyed
adóresztlet esedékességének határ-
ideje már lejárt, az adózók ezen-
nel hirdetményileg is felhivatnak,
hogy a folyó évi II. negyed adó-
resztletet most már a kereskedelmi
kamatok s esetleg intési díjjal
együtt, nemkülönben már szintén
esedékes ipartestületi díj, egyházi
adó illeték, vízszabályozási költ-
ség, hadmentességi-díj, utadó és
csatornázási költség tartozásait
és munkás betegsegélypénztári
hozzájárulásait azonnal fizessék
be, mert ellenkező esetben a régiebb
díj- és adótartozásaik azonnal, a
f. évi II. negyed adóresztlet pedig
május hóban a késedelmi kamat-
tal együtt végrehajtás útján s a
végrehajtási díjak felszámítása mel-
lett fognak behajtatni és pedig
oly módon, hogy a II. negyed adó-
resztletre nézve május hó 24-től
kezdve a zálogolás fog megejtetni
s amennyiben ennek dacára az
adó- és hadmentességi-díj és egyéb
hátralék járulékaival együtt a zá-
logolás foganatosításától számi-
tandó 15 nap alatt nem törlesz-
tetnék, a lefoglalt ingók nyilván-
os árverésen el fog adatni.

Aradon, 1909. évi május hó 1-én.

A városi tanács

A „Providentia“

általános biztosító társaság vezér-
képviselője: 1962

Arad, Boros Béni-tér 16. sz. alatt
elfogad egyénenkénti és csoportos

baletbiztosítást, szava-
tossági, géptörés és rob-
banás, valamint vízveze-
ték okozta károk elleni
biztosítást.

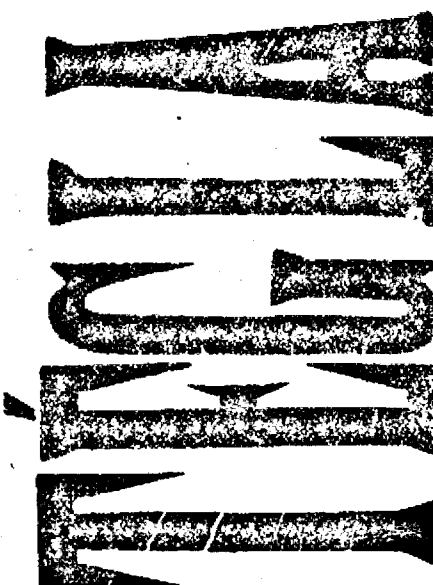
A fenti képviselet készséggel ad
felvilágosítást mindeme, valamint
a szállítvány biztosítási ágazatban is.

Hair regenerator

Ártalmatlan készítmény,
mely az ősz hajnak ere-
deti színét adja vissza.
Nem festék, hanem a gyö-
kerekre ható készítmény,
melytől a haj puha selyem
fényű és ugyanolyan színű
lesz, a minő az eredetileg
volt, korpaképződés meg-
szűnik, ugyaszintén a haj
hullása is, nem pizkol.

Ára 2 korona. 351

Földes Kelemen
gyógyszerésznél.

Pollak Sándor

kórkemencze téglagyárában 2

Mikalán

Gyári telefon 515. Városi telefon 206.

Lakás: Erzsébet-körut 37.

11797 1909. szám.

Hirdetmény.

Közírré tesszük, hogy az 1909.
évre elkészített földadó, IV. osztályu
keresetiadó, házbéradó, tőkekamat-
adó kivétési lajstrom f. évi május hó
12-től a város adóügyi osztálynál
8 napi közszemlére van kitéve.

Erről az adóköteleseket azzal
értesítjük, hogy netáni felszólásai-
kat és pedig:

a) azon adózók, kik az illető
kivetési lajstromba tárgyalt adó-
nimmel már a múlt évben voltak
megróva a lastrom kitételének nap-
ját.

b) azon adózók, kik a kivétési
lajstromba megállapított adóval a
kivetés évében első ízben rovatnak
meg, adótartozásukat az adókön-
yveskébe történt bejegyzését köve-
ző 15 nap alatt a városi tanácsnál
előterjeszthetik.

Arad, 1909. május hó 1-én.

A városi tanács

14347 - 1909.

Hirdetmény.

Az 1909. évi április hónapban
engedélyezett italmérések várható
forgalmáról az aradi m. kir. pénz-
ügyi biztosság által küldött ösz-
szeírási jegyzék 5 drb. ívét az ál-
lami jövedékről szóló 1899. évi
XXV. t.-c. 17. § a és az erre vo-
natkozó utasítás 17. §-a értelmé-
ben 1909. évi május hó 12-től szá-
mitandó 8 napra a városi fogyasztá-
si adófelügyelőségnek közszem-
lére azzal tesszük ki, hogy azo-
kat az érdekeltek, névszerint Arad-
városi társaskör, Gehl Károly,
Izsák Adolf, Szentpéteri Antalné
és Zászló Mózesné, kik italmérési
engedélyt kaptak, nemcsak meg-
tekinthetik, hanem az azokban
kitüntetett forgalmi adatokra nézve
ugy nevezettek, mint az aradi
kereskedelmi testület és az ipar-
testület is nyújthatnak be a fen-
tebb jelzett idő alatt a városi fo-
gyasztási adófelügyelőségnek ész-
revételeket.

Arad, 1909. évi május hó 7.

A városi tanács.

ÉRTESETÉS.

Van szerencsénk a nagyérdemű
közönség becses tudomására adni,
hogy Fried Ignác Deák Ferenc-utca
2. szám alatt levő

cipész-üzletét

átvettük, amelyet személyesen fo-
gunk tovább vezetni.

Ajánljuk 1279

férfi-, női- és gyermek-cipők
elkészítését a legújabb divat sze-
rint tartós és izléses kivitelben,
ugyszintén fájós lábakra

orthopä. cipők

szakszerű elkészítését. Javításokat
olcsón és pontosan eszközölünk.

Magunkat a nagyérdemű kö-
zönség és igen tisztelt megrende-
lőink pártfogásába ajánlvá

Kiváló tisztelettel

JUNG TESTVÉREK,

uri és női cipészek

Deák Ferenc-utca 2. (Sebesi-ház.)

5205—1909. kh.

Hirdetmény.

Arad szab. kir város rendőr-
kapitány-ága által hatóságilag köz-
bírré tétetik a magy. kir. belügy-
ministerium 19456—881. sz. in-
tézvényével jóváhagyott gabona-
vásári szabályrendelet 3. §-a alap-
ján, hogy azon gabona kereske-
dők, kik a gabona mérlegezését
saját mérlegeiken szándékoznak
eszközölni, az csak azon esetben
engedtetik meg, ha az utolsó év-
ben hitelesített, törvényes su-
lyokkal ellátott tízedes mérleggel
bírnak; a mely tízedes mérlegen
a kengyelek a hitelesítési bélyeg
megsértése nélkül az élekről leve-
hetők, esetleg elmozdithatók ne
legyenek.

Ennélfogva felhívom az érde-
kelteket, hogy mérlegeiket f. évi
május hó végéig annál inkább is
hitelesítsék, mert ellenkező eset-
ben a fentebb hivatkozott § ér-
telmében az 1879. évi XL. t.-cz.
136. §-a alapján büntettetni fog-
nak.

Arad, 1909. évi április hó 18-án.

Sarlót,
főkapitány.

Nem kell London. Nem kell Páris
Nem kell Bécs. Nem kell Budapest.

Aradon is lehet kapni.

A legkényesebb igényeknek is
megfelelő mértékűen

CIPÓKET

urak és hölgyek részére

SEELINGER UTODA

orthopä. és divat cipészüzletében

ARAD, Szabadság-tér 4. szám.

szőlők különös figyelmébe ajánlom **orthopä.
gyógycipőimet**, melyek megakadályozzák a láb
fejlődését. Gyermekcipőim, ugyaszintén felnőtteknél
nagy sikerű eredményeket értem el, amit számomra
elismert tanúsít. Készítek a valódi amerikai formá-
jú cipőket meg nem különböztethető tartós szép
cipőket. B. megrendeléseiket kerve teljes tisztelettel

SEELINGER UTODA 1391

Brecska Károly

volt állami cipész tanfolyam szaktanítója.

Komoly, megbízható vas-, fűszer
vegyeskereskedő

segéd

azonnal állást nyer

Weisz János cégnél

Marosillyén. 1964

Telefon 633.

FISCHER ÁRMIN

szobafestő és mázó.

Vörösmarthy-utca 3.

A leggyorsabbtól a legdíszebb
kivitelig elvállal munkákat ugy
helyben, mint vidéken. 1371

BENKŐ JÓZSEF

mű- és épületlakatos

Arad, Fejsze-utca 39. sz.

Van szerencsém a becses közönség tu-
domására hozni, hogy külföldi tanulmány
utamról visszaérkeztem és műhelyemet
újra megnyitottam. Azon kellemes hely-
zetben vagyok, hogy a legmagasabb ígé-
nyeket is kielégíthetem. Elvállalok minden
lakatos szakmába való munkát elkészí-
tést. Vaskapuk és kerítések, e kely és
lepcsőrácsok, sirkerítések, sirbolt ajtók,
mindennemű asajtók, ugyaszintén épület
ajtók és ablakok felvasalását, portálok és
napellenzők készítését és javítását, mérle-
gek készítését és javítását.

Javításokat olcsón és gyorsan eszközölök.
Kérem a becses közönség támogatását.

Kiváló tisztelettel **Benkő József,**

mű- és épületlakatos. 180

Egy jó erkölcsű mű tanelónak felváltott.

11516—1909.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi minisz-
teriumnak rendelete nyomán ezen-
nel közírré tesszük, hogy a had-
sereg katonai nevelő és képző in-
tézeteiben magyar honos ifjak ré-
szére fentartott több hely fog az
1909—1910. iskolai év kezdetén
beöltetni.

A részletes pályázati feltételek
a városi katonaiügyi ügyosztály-
ban betekinthetők.

Arad, 1909. évi április hó 10.

A városi tanács.

APRO HIRDETÉSEK.

Zálogházból

gyémánt és brillians fülbevalók és gyűrűk, aranyláncok, mindenféle ékszereket ezüstműveket ki váltok és veszek. Farkas Streicher Arad, Tökölly-tér 1. 1771

Egy 25 év óta fennálló

szatócüzlet engedélyekkel más vállalat miatt átvehető. Bővebbet Tökölly Imre-u. 5. szám alatt. 1956

Eladó magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert. Tökölly Imre-utca (Halász-utca) 45. sz. 1870

Új zsebkiadású albumok!

Operet-album, Fráter műsor-dalai, Cabaret-dalok, Táncdarabok, Kuruc-dalok új zsebalbum kiadása melyek a Fráter féle nótáskönyv mintájára csupa elsőrendű zeneszámokból vannak összeállítva, kitűnő letétben, 2 koronájával kaphatók Kerpel Izsó könyvkereskedésében, Aradon. Védélre 2 kor. beküldése ellenében bérmentve. 262

Veszek és eladok

női és férfi ruhákat, Rosenfeld Francziska zsidóár, Halter 13. sz. 1879

Három szobás

lakást keresek június 15-ére vagy 1-ére, lehetőleg fürdőszobával, a belváros közelében. Ajánlatokat e lap kiadóhivatalába kérek. 1934

Egy vendéglő helyiség

jogokkal együtt, betegség miatt kiadó. Bercsenyi Miklós-utca 32. 1551

Fényképészeti cikkek.

Bármely gyártmányú fényképező gépeket előnyös részletfizetésre. Fényképészeti lencsék bármely minőségben, s az összes fényképészeti kellékek és újdonságok rendkívüli előnyárban. Bloch H. papirkereskedése és könyvnyomdája. Fényképészeti cikkek gyári raktára. Telefon 126. sz. 600 oldalas árjegyzék kíváncsi ingyen. Vidéki rendelésekhez részletes használati utasítás és újdonságok ismerttetése lesz mellékelve. 1215

Egy igen jóforgalmu

vegyes üzlethez és italméréshez, fiatal, nőtlen, keresztény társat keresek. Cím a kiadóhivatalban. 1922

Vizsgalapok

legolcsóbb árban kaphatók Kerpel Izsó könyv-, papir és zeneműkereskedésében, Aradon. Ugyan-e cég vesz legmagasabb áron egész könyvtárakat. Irodai cikkek névjegyek és nyomtatványok legelőnyösebb beszerzési forrása. 262

Fiatal hivatalnok,

ki magyarul, némiképp románul, németül tud, jó megjelenésű, szolid, szorgalmas, az üzletszerzéshez is ért és az itteni piacon és a megyében jól van bevezetve, egyik nagy az összes ágazatokat művelő biztosító intézetnél fix fizetéssel később nyugdíjjal járó alkalmazást találhat. Előnyben részesülnek nőtlen 30—32 évnél nem idősebb és a biztosítási üzletben kissé jártas képzett urak irásbeli ajánlatok „Állandó alkalmazást talál” jelige alatt a lap kiadóhivatalába intézendők. 1978

Boros Béni-tér 7

számu ház első emeletén (garzon lakásnak) két elegáns szoba butor vagy anélkül azonnal kiadó. 1977

Egy még jó karban levő

bőr fedeles hintó jutányos áron eladó. Megtekinthető Boczkó-u. 8. Kohn Lajos kovácsmesternél. 1976

Választó-utca 60. sz. alatt

(Maros felől jobb kézre) egy üres telek 1000 □ területtel olcsón eladó, Bővebbet Lahner György-u. 8. sz. 1767

Jég

kapható háztartási célokra naponta házhoz szállítva. Petőfi-u. 7a. — Telephon 199. sz. 1292

Jégszekrény,

jéggel együtt, részletre kapható Husserl Manó jégszekrénygyára Arad Szt.-Pál-utca 11. Telefon 348. 1524

Egy jóforgalmu fűszerüzlet

augusztus 1-től kiadó. Értekezni lehet Tóth Pál korcsmárosnál Boros Béni-tér 23. 1829

Ház eladó.

Borossebes, Hosszu-utca 120. szám, 3 szoba, konyha, melléképületekkel, egész telek, termő szőlő és gyümölcsösökkel szabad kézből eladó. 1887

Eladó

új 75 frtos varrógép 27 frtért, új 110 „karikás” 45 Orczy-utca 17. 1975

Pénztárosnő,

ki szép írással bír és jól tud számolni kerestetik. Cím a kiadóhivatalba. 1973

Diamant Jenő

épület- és disztribúciós-bádogos. 1925

Kész áru raktára: Kazinczy-utca 1. (Polgári fiúiskolával szemben.)

Megérkeztek a tavaszi divat újdonságok!

Brunner Béla

uri divat és különlegességek üzlete

Arad, Szabadság-tér 20.

(Ferry-utca sark. gróf Nádasdy-palota)

Ajánlja dusan felszerelt áruraklárait, hol a legszebb és legdivatósabb kalapok, ingek, gallérok, kényes, nyakkendők, keztyűk, zsebkendők, harisnyák, sétatökök és esőernyők, stb. kaphatók. Nagy választék férfi sport és gyermek sapkákban!

Divatújdonság francia és olasz illatszer különlegességeiben.

Xamertl J. pécsi keztyűgyár főraktára

Olcsó árak. Pontos kiszolgálás. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltnék.

Telephon szám 590.

Panker F. Viktor

mű- és építő-lakatos

Arad, Fácán-utca 6. sz.

Készít takaréktűzhelyeket, sir és folyosó kerítéseket, épület vasalásokat, görredőnyöket, napellenzőket, vas-ágyakat, kert székkeket, padok, asztalokat tömör vasból, valamint minden szakszerű munkát a legolcsóbb árak mellett.

Épület szállítására vasokozarak kaphatók. Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltnék. 446 Nagy választék sírkertes mintákból terjesztéses nagyságban. — A minták megtekinthetők a műhelytelepen.

Finom vegyészeti

ruhatisztító intézet

a legújabb Párisi rendszer szerint

Meixner Sándor

Arad, Tökölly-tér 1. szám. 1036

Speciális tisztító intézetemet ajánlom a nagyérdemű közönség becses figyelmébe. Elvállalok bármilyenű őr, női, selyem, szövet, bársony, flor, gaze, glaciékeztűket úgy szétbontott, mint egészséges állapotban, csipke és szövet függönyök mind kiváló szépen tisztíttatnak. Plisszírozás is eszközöltetik.

Árjegyzék:

1 férfi öltöny 3-60
1 egyszerű női öltöny 3-60

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri kiváló tisztelettel

Meixner Sándor.

1365—1909. k. ü. sz.

Hirdetmény.

A cs. és kir. 33. gyalogezred állományába tartozó tartalékos katonák, akik saját kerékpárjukkal bevonulni óhajának, ebbeli óhajukat a katonai ügyosztálynál f. évi június hó 16-ig jelentsek be. Megjegyzendő, hogy a fegyvergyakorlat tartama alatt napi 2 korona koptatási díjban részesülnek.

Arad szab. kir. város katonai ügyosztálya.

Városi és megyei telefon 250. sz.

Költözködők figyelmébe!

Éliás Lipót fia butorszallító cég szakavatott emberek alkalmazása és teljes jótállás mellett elvállal mindenféle költöztetéseket helyben és vidékre, nyitott és belül kárpitozott 6, 8, és 10 méter hosszúságú zárt butorszallító kocsival. 1305

Tisztelettel

ÉLIÁS LIPÓT FIA

butorszallító

Arad, Petőfi-utca 4. sz.

7839 - 1909. kh.

Hirdetmény.

A m. kir. belügyminisztérium 43347 1909. sz. rendelete alapján közhírré teszem, hogy a magyarországi szabómunkások és munkások szakszervelete feloszlott aradi helyi csoport tulajdonát képezett egy drb. festett könyvszekrény és 237 kötetből álló könyvtár 1909. május hó 22-én délután 3 órakor a városháza udvarán nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek eladni fogják.

Arad, 1909. évi május hó 11. SARLOT, főkapitány.

Megyei telefon 292.

Városi telefon 476.

Scherhag Testvérek

élővirágcsarnoka

Aradon, Andrassy-tér 18. szám, (Lőcs ház) és Orczy utca 26. sz.

Élővirág csokrokat, koszorukat

legolcsóbban készítünk. 1408

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítünk.

Levélileg vagy telefon megrendeléseknél kérjük a cégre vagy számra vigyázni.

13919—909. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi minisztériumnak rendelete nyomán ezen közhírré tesszük, hogy a cs. és kir. közös hadseregbeli hadapródbeli iskolákban az 1909—1910. iskolai év kezdetén magyar honos ifjak részére mintegy 800 ingyenes magyar állami alapítványi, magán alapítványi és tandíjfelteses hely fog betölteni.

A részletes pályázati feltételek a városi katonai ügyosztálynál betekintheők.

Az érdeklődők a cs. és kir. hadapród iskolák bővebb ismertetésére szolgáló „Tájékoztatók”-at a honvédelmi minisztérium segédhivatali főigazgatójától díjmentesen kaphatják meg.

Arad szab. kir. város tanácsától, 1909. május hó 1.

A városi tanács.